

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PEDAGOGICKÁ

KATEDRA ČESKÉHO JAZYKA A LITERATURY

**NEMOTIVOVANÉ ODCHYLKY OD VĚTNÉ STAVBY
V MLUVĚ TELEVIZNÍCH ČI ROZHLASOVÝCH
KOMENTÁTORŮ A ZPRAVODAJŮ**

Bakalářská práce

Lenka Doležalová
Český jazyk se zaměřením na vzdělávání
(2009-2012)

Vedoucí bakalářské práce: *PaedDr. Jitka Málková*

Plzeň 2012

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

Plzeň 29. 6. 2012

.....

vlastnoruční podpis

Na tomto místě bych ráda poděkovala PaedDr. Jitce Málkové za cenné rady a odborné vedení této práce.

Obsah

1 Úvod	7
2 Publicistika, žurnalistika, komentátorství a zpravodajství	9
2.1 Publicistický styl	10
2.1.1 Zpravodajský styl	11
2.1.1.1 Rozhlasová zpráva a rozhlasové zpravodajství	12
2.1.1.2 Televizní zpráva a televizní zpravodajství	12
3 Mluvený projev v oblasti zpravodajství a komentátorství	13
4 Motivované a nemotivované odchytky	18
4.1 Motivované odchytky	18
4.1.1 Elipsa	18
4.1.2 Samostatný větný člen	19
4.1.3 Parcelace výpovědi	19
4.1.4 Slovosledná inverze	20
4.1.5 Parenteze	20
4.2 Nemotivované odchytky	21
4.2.1 Zeugma	21
4.2.2 Kontaminace	22
4.2.3 Anakolut	22
4.2.4 Atrakce	23
4.2.5 Apoziopce	23
4.2.6 Nepravá skladební dvojice	24
4.2.7 Nemotivované opakování	24
4.2.8 Významově nepřesné vyjádření	24
5 Sportovní komentátorství a zpravodajství	26
6 Analýza zvukového materiálu	28
6.1 Zeugma	28
6.2 Kontaminace	28
6.3 Anakolut	30
6.4 Atrakce	32
6.5 Apoziopce	33
6.6 Nepravá skladební dvojice	34

6.7 Nemotivované opakování	34
6.8 Významově nepřesné vyjádření	36
6.9 Kombinace více typů odchylek	37
7 Vyhodnocení	38
8 Závěr	43
Seznam použitých zdrojů	44
Resumé	47
Přílohy	

1 Úvod

Tato bakalářská práce se zabývá nemotivovanými odchylkami od větné stavby v mluvě televizních či rozhlasových komentátorů a zpravodajů sportovního zpravodajství a komentátorství. Zaměření této práce na oblast sportovního zpravodajství a komentátorství bylo zvoleno z důvodu předpokládané vysoké četnosti výskytu zkoumaných jevů v tomto odvětví publicistiky.

V dnešní době je už prakticky nemožné se vyhnout médiím jako je internet, televize, rozhlas a podobně. Naše společnost je na těchto technologiích prakticky závislá. Je tedy alespoň nutné, abychom především z televize a rozhlasu slyšeli spisovný jazyk. Ne vždy se tak ale děje a my slyšíme z televizních a rozhlasových přenosů češtinu nespisovnou a nekorektní. Nekorektní jevy se pak více či méně vyskytují i v běžně mluveném projevu a stávají se stále více používanými a běžnými. Myslíme si proto, že je důležité tyto jevy pojmenovat a podrobně je vysvětlit, abychom jsme si uvědomili jejich podstatu a mohli jsme se co nejvíce vyvarovat jejich použití.

Cílem této bakalářské práce je teoreticky vymezit podstatu, funkci a důsledky použití nemotivovaných odchylek větné stavby textu, zvláště pak s ohledem na mluvené komunikáty publicistického stylu. Naším úkolem bylo porovnat projev televizních i rozhlasových komentátorů a zpravodajů. Shromáždili jsme vhodný zvukový materiál, který jsme analyzovali podle daných kritérií.

V závěru práce jsme pořídili písemný záznam reprezentativních příkladů a vyhodnotili jsme nejčastější typy odchylek podle toho, v jakém typu pořadu se objevily.

Předpokládáme následující zjištění:

Hypotéza 1: Myslíme si, že nejvíce nemotivovaných odchylek se objeví u komentátorů televizních přenosů ve srovnání s rozhlasovými či televizními zpravodaji. Z toho vyplývá, že celkově předpokládáme vyšší výskyt nemotivovaných odchylek v komentátorských pořadech obecně (na rozdíl od zpravodajských pořadů).

Hypotéza 2: Předpokládáme, že nejčastěji se vyskytující nemotivovaná odchylka v projevech sportovních komentátorů a zpravodajů je kontaminace. Důvodem tohoto předpokladu je to, že v dnešní době existuje v českém jazyce velké množství vazeb

u sloves a stále se vytvářejí a stávají noremními další, a proto je pravděpodobné, že se některé vazby zamění nebo použijí nesprávně.

Hypotéza 3: Myslíme si, že u televizních i rozhlasových komentátorů a zpravodajů sportovních přenosů na soukromých stanicích se objeví více nemotivovaných odchylek než u komentátorů a zpravodajů na veřejnoprávních stanicích.

Po první kapitole, kde jsme si zvolili cíl práce a hypotézy, se v následující druhé kapitole věnujeme zpravodajství, žurnalistice, komentátorství a publicistice obecně. V této kapitole řešíme problém s výkladem těchto čtyř pojmů. Zatímco nelingvistická literatura se zabývá zpravodajstvím a publicistikou jako dvěma rovnocennými pojmy, literatura lingvistická nadřazuje pojem publicistika nad pojem zpravodajství a komentátorství.

Ve třetí kapitole se zabýváme obecně mluveným projevem a jeho znaky. Také se v této kapitole zabýváme projevem, který se využívá přímo ve zpravodajství a v komentátorství.

Ve čtvrté kapitole se zabýváme motivovanými a nemotivovanými odchylkami. Věnujeme se každé odchylce zvlášť, krátce ji charakterizujeme a uvádíme příklady. Motivovaným odchylkám se věnujeme stručněji, protože nejsou předmětem našeho zkoumání. Podrobněji se pak zabýváme nemotivovanými odchylkami, které naopak jsou hlavním tématem této bakalářské práce.

V páté kapitole se věnujeme konkrétně mluvenému projevu sportovních komentátorů a zpravodajů.

V šesté kapitole předkládáme reprezentativní příklady nemotivovaných odchylek z komentářů a zpravodajských projevů. Z některých úseků, ve kterých jsme našli nemotivované odchylky, je udělán písemný záznam. Tyto záznamy jsou zařazeny na konci této práce v přílohách. Součástí práce je i zvukový záznam několika ukázek na datovém disku, který je umístěn na zadních deskách práce.

V závěru jsme provedli vyhodnocení celé práce. Snažili jsme se dostat cíli práce, který jsme si v úvodu zvolili, a také jsme se snažili potvrdit nebo vyvrátit hypotézy, které jsme si stanovili. Naše tvrzení jsme podpořili výsledky analýzy textů, které jsme pořídili během vypracovávání této práce.

V úplném závěru jsme provedli obecné shrnutí celé práce a výsledků analýzy.

2 *Publicistika, žurnalistika, komentátorství a zpravodajství*

Definovat a zařadit tyto čtyři pojmy je poměrně složité a nejednoznačné. Když se na problematiku těchto pojmů podíváme z hlediska lingvistického, zjistíme, že se publicistika většinou v odborné literatuře vyčleňuje jako nadřazený termín ke dvěma výše zmíněným pojmům - komentátorství a zpravodajství. Teprve až pod publicistiku se řadí publicistické projevy mluvené a psané, teprve až u mluvené publicistiky můžeme najít rozhlasové a televizní zpravodajství, komentáře, rozhovory a další. Žánrová pestrost je u publicistiky tedy velice rozsáhlá.¹

Marie Čechová ve své publikaci *Současná česká stylistika* publicistiku popisuje jako spisovatelskou nebo žurnalistickou činnost v hromadných sdělovacích prostředcích sloužící k informování a komentování. V této publikaci se objevuje také pojmenování žurnalistika, které můžeme zaměňovat s pojmem publicistika. Tyto termíny se překrývají. Někdy se žurnalistika staví nad pojem publicistika.²

Když se podíváme na toto dělení z obecnějšího hlediska, zjistíme, že odborníci staví tyto dva pojmy vedle sebe na stejnou úroveň, pracují s každým zvlášť a hledají mezi nimi rozdíly.

Barbora Osvaldová ve své publikaci *Zpravodajství v médiích* předkládá některé základní rozdíly mezi publicistikou a zpravodajstvím. Zachází až do historie a říká, že během dlouhého vývoje novin, rozhlasu a dalších médií, se postupně začaly odlišovat projevy zpravodajské a publicistické. Základní rozdíl mezi těmito dvěma pojmy vidí v tom, „že zpravodajství má především funkci informační a definiční, snaží se aktuální události bez prodlení zachytit, popsat a předat (za pomoci technických prostředků) různě diferenciovanému publiku. Doménou publicistiky, ať už se k recipientům obrací písmem, zvukem nebo obrazem, je hledání souvislostí, vyslovování názorů, komentářů, mínění a stanovisek k většinou již známým faktům. Předmětem publicistické činnosti může být stejně událost jako pouhá „myšlenka“, tedy věc, která se udála, ale také podmět duchovní povahy. Na rozdíl od zpravodajství, kde převládají empiricko-induktivní postupy, jde v publicistice o přístup abstraktně-deduktivní. Nebo zjednodušeně – vztah mezi zpravodajstvím a publicistikou je vztahem mezi faktem

¹ CHLOUPEK, Jan. *Stylistika češtiny*. Praha: SPN, 1990, str. 201.

² ČECHOVÁ, Marie. *Současná česká stylistika*. Praha: ISV, 2003, str. 206.

a názorem na něj. Fakticistní informace se vztahují k minulosti a s jejich uveřejněním je třeba spěchat, kdežto názorové materiály naznačují východiska a možný další vývoj včetně řešení a jejich publikování může být rozloženo ve větším časovém úseku. Právě separace na zpravodajství a publicistiku, jak v oblasti obsahové, tak formální, je jedním z předpokladů lepšího pochopení toho, co je náplní žurnalistiky a jak mají být tato náplň a sama žurnalistika vnímána. Odlišování obou sfér, které by se zjednodušeně dalo definovat jako jasné oddělení zprávy a názoru na zprávu, může přispět k tomu, co nazýváme vyvážeností.³

Základní rozdíl můžeme najít v tom, že publicistika zahrnuje názory a postoje redaktora, tedy jeho osobní vztah a přístup k probírané události. Tyto postoje a názory jsou v určité reportáži nebo rozhovoru zřetelně odděleny od faktů. U zpravodajství jsou naopak informace předkládány neutrálně, bez emocí a jsou pouze reflektovány. Rozdíl je také v použití jazykových a stylistických prostředků, protože publicistika nabízí i vlastní stanoviska a hodnocení.⁴

Při používání těchto pojmů v praxi se setkáváme s tím, že se tyto pojmy libovolně zaměňují, stavějí do různých pozic, mají vždy různou hierarchii a podobně. Těchto různých pojmenování stále přibývá. Například můžeme do tohoto výčtu zařadit ještě pojmenování novinářský styl.

2.1 Publicistický styl

Lingvistická definice publicistiky nebo publicistického stylu říká, že se jedná o neustále se dynamicky vyvíjející jazykové projevy, které jsou určeny k veřejnému publikování a jež plní převážně funkci sdělnou, informativní a komunikativní, ale také ovlivňovací a přesvědčovací.⁵

Nelingvistická definice, která charakterizuje publicistiku a kterou nám předkládá Barbora Osvaldová, zní takto: „Publicistika obsahuje soudy, postoje, pojmy, jejím výsledkem není jen informování, ale také poznávání. Postihuje společenské jevy, příčiny jejich vzniku i vzájemné korelace. Zobecňuje, popisuje však i cesty, kterými k zobecnění dospěla. Publicistika do sebe absorbovala některé racionální prvky vědy

³ OSVALDOVÁ, Barbora. *Zpravodajství v médiích*. Praha: Karolinum, 2005, str. 14-15.

⁴ PŘIBILSKÁ, Julie. *Západočeské veřejnoprávní a komerční rozhlasové stanice*. Plzeň, 2012. Diplomová práce. Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta filozofická, Katedra filozofie, str. 12.

⁵ CHLOUPEK, Jan. *Stylistika češtiny*. Praha: SPN, 1990, str. 201.

(metoda), zpravodajství (fakta-informace), umění (emocionálně obrazný přístup, jazykové a formální postupy).“⁶

U publicistiky stále očekáváme několik hlavních požadavků, kterými jsou správnost, srozumitelnost, přesvědčivost, objektivita a aktuálnost.

Jak již bylo řečeno, publicistický styl je velmi dynamický, proto dochází k tomu, že i přesto, že mluvená publicistika stále respektuje základní rysy a pravidla řečnictví, se do popředí dostává obsah a bezprostřednost podání. Oficialita a jakási okázalost se vytrácejí a do publicistického stylu se dostávají prvky z jiných stylů. Publicistický styl má také typické jazykové prostředky. Patří mezi ně spisovná čeština s hovorovými jazykovými prostředky, odborné výrazy, hodnotící věty, důležité je také ožívování textu neboli aktualizace např. neobvyklými spojeními, slovními hříčkami a podobně. Jde o vznik nových výrazových prostředků, které se pak zdají jako stylově aktivní. Tady pak mluvíme o aktivizaci. Také sem patří ustálené formulace neboli automatizace jazykového vyjádření, ke kterým publicisté v mnoha případech sahají automaticky. S tím také souvisí tzv. modelovost vyjadřování, která publicistům a zpravodajům značně usnadňuje práci. Jedná se o podobné řazení událostí a informací podle tématu nebo důležitosti v pořadu či projevu. Na druhou stranu ji ale cílevědomě porušují. Chtějí tak předejít očekávané stereotypnosti.⁷

Publicistický styl má také své dílčí funkční styly: 1. zpravodajské (zprávy), 2. analytické (diskuse, kritika), 3. beletristické (fejeton, recenze, reportáž). Mezi české publicistické žánry jsou řazeny například: glosa, poznámka, reportáž, interview, fejeton, sloupky, články.⁸

Předmětem práce je pouze první dílčí funkční styl - zpravodajský.

2.1.1 Zpravodajský styl

Zpravodajství je viditelná a slyšitelná novinářská činnost, se kterou se můžeme setkat v časopisech, novinách, rozhlase, televizi a tzv. nových médiích (např. internet a podobně).

Aby zpravodajský text splňoval veškeré funkce, které splňovat má, je nutné dodržovat tyto body: přístupnost a noremnost, jasnost, přehlednost, stručnost a objektivitu.

⁶ OSVALDOVÁ, Barbora. *Zpravodajství v médiích*. Praha: Karolinum, 2005, str. 14.

⁷ CHLOUPEK, Jan. *Stylistika češtiny*. Praha: SPN, 1990, str. 202-207.

⁸ ČECHOVÁ, Marie. *Současná česká stylistika*. Praha: ISV, 2003, str. 208.

2.1.1.1 Rozhlasová zpráva a rozhlasové zpravodajství

Když se podíváme na složení programu rozhlasového vysílání, zjistíme, že zpravodajské relace tvoří až pětinu vysílacího času, především na veřejnoprávních stanicích. Na soukromých komerčních stanicích je časová dotace zpravodajských relací menší. Důvodem je, že se zaměřují na zcela odlišné typy vysílaných pořadů. Přesto na všech stanicích najdeme pravidelné zpravodajské relace. Ty totiž tvoří jednu ze základních programových dominant, jsou tudíž nejsledovanější částí celého rozhlasového vysílání, a mají u nás také značnou tradici. Během vývoje rozhlasové žurnalistiky se postupně vyčleňovaly základní zásady rozhlasového zpravodajství. K nejdůležitějším z nich patří: novost, zajímavost, závažnost, střet názorů, zábavnost, objektivnost, vyváženost, jasnost a srozumitelnost, přesnost. Je také nutné, abychom si uvědomili, že spojení v rozhlasovém zpravodajství je jednostranné. To znamená, že interpret nemůže vidět a ani slyšet reakce posluchačů.⁹

2.1.1.2 Televizní zpráva a televizní zpravodajství

Výhodou televizního zpravodajství je předávání informací divákovi nejen mluveným slovem, ale i pohyblivým obrazem a zvuky z okolního prostředí. Jedná se tak o zatím nejkomplexnější smyslové předávání informací.

Jak rozhlasové, tak i televizní stanice se dělí na soukromé a veřejnoprávní. Zatímco veřejnoprávní vysílání je dáno zákonem a jeho účelem je objektivní a nezávislé vysílání, které by mělo korespondovat se zájmy a potřebami celého národa bez rozdílu, komerční vysílání má naopak přilákat co největší množství lidí a má přinést co největší zisk. To s sebou nese mírné zjednodušení a uvolnění forem a relací.

⁹ OSVALDOVÁ, Barbora. *Zpravodajství v médiích*. Praha: Karolinum, 2005, str. 57-64.

3 Mluvený projev v oblasti zpravodajství a komentátorství

Olga Müllerová ve své publikaci *Mluvený text a jeho syntaktická výstavba* charakterizuje mluvený projev. „V mluveném textu nefungují bez problémů dva znaky věty - její významová a syntaktická úplnost a intonační signalizace této úplnosti vyjádřená v písmu tečkou. V mluveném textu, při jehož produkci se mluvčí soustřeďuje především na sdělení obsahu a nemá čas na jeho formální a logické uspořádání a posluchač rovněž primárně vnímá sdělovaný obsah, je řada míst pro potencionální hranici mezi syntakticky a významově relativně samostatnými celky, ale často není jasné, kde by vlastně byla hranice mezi větami. Přitom zvukový průběh je do jisté míry samostatným systémem, který je někdy v souladu s obsahovou a syntaktickou strukturací, často však s nimi nekoresponduje.“ Autor mluveného textu vychází ze znalosti gramatických pravidel. Přesto pro něj není věta jako základní jednotka sdělení zas tak důležitá a vyhovující. Základní je pro něj postupně vyjádřit obsah, který chce posluchačům či divákům sdělit. Proto se pak můžeme setkat s různou délkou výpovědí. Problém nastává i se syntaktickou strukturou, kterou mluvčí také nedodržuje. Narušuje ji působení psychologických faktorů, vyjadřovací schopnosti a zkušenosti autora, prostředí apod.¹⁰

Mluvené projevy počítají s tím, že část projevu dotvoří gesta, mimika a jiné mimojazykové prostředky, které doprovázejí vyjadřování. Některé nevyřčené informace jsou zřejmé ze souvislostí a ze situace projevu. Důležitá je i intonace, frázování, užívání pauz, síla hlasu, tempo řeči a jiné parajazykové prostředky. Z hlediska užitých zvukových prostředků můžeme mluvit o eliptickém vyjadřování v oblasti slovní, větné a textové výstavby.¹¹

Souhrn faktorů, kterým jsou dialogičnost/monologičnost, psanost/mluvenost, připravenost/nepřipravenost, lze sledovat při zkoumání textů vznikajících v různých komunikačních situacích.¹²

¹⁰ MÜLLEROVÁ, Olga. *Mluvený text a jeho syntaktická výstavba*. Praha: Academia, 1994, str. 23.

¹¹ ČECHOVÁ, Marie. *Čeština - řeč a jazyk*. Praha: ISV, 1996, str. 382.

¹² MÜLLEROVÁ, Olga. *Mluvený text a jeho syntaktická výstavba*. Praha: Academia, 1994, str. 24.

Pokud jde o protiklad dialogičnost/monologičnost, můžeme konstatovat, že u televizních či rozhlasových zpravodajů se jedná zpravidla o monologický projev. U komentátorů se v základě jedná také o monologický projev, ale ten je prokládán dialogem s hostem nebo spolukomentátorem ve studiu nebo přímo na místě konání události.

Pokud jde o protiklad připravenost/nepřipravenost, můžeme konstatovat, že při vysílání zpráv je celý projev připravený. Zpravodajové všechny zprávy pouze předčítají, oni sami často nejsou autory zpráv. Jen výjimečně se stane, že dostanou úplně novou, neznámou zprávu přímo v průběhu přenosu a musejí ji posluchačům a divákům předložit bez předchozí přípravy. Může také nastat situace, že selže technika (např. čtecí zařízení) a zpravodaj je nucen improvizovat. Oproti tomu komentátoři živých sportovních přenosů mají svůj projev připravený jen z malé části. Jedná se o statistiky, žebříčky úspěšnosti, hodnocení hráčů, předchozí úspěchy či neúspěchy nebo nejrůznější perličky, zajímavosti a podobně. Zbytek komentáře je nepřipravený a záleží pouze na komentátorovi, jak si s děním na hřišti, kluzišti, závodní trati nebo kdekoli jinde poradí.

Velmi důležitým faktorem, který ovlivňuje kvalitu projevu komentátorů a zpravodajů, je časový tlak. Mluvčí jsou nuceni říci spoustu informací během krátké doby. Nejedná se vždy jen o časový tlak. Tímto tématem se zabývá J. Bartošek ve svém článku: *Tlak profese – specifický faktor ovlivňující jazyk žurnalistiky*.¹³

Autor se ve svém článku zabývá slohotvornými činiteli, tedy mimojazykovými prostředky, které mají vliv na výběr jazykových prostředků v jakémkoli televizním, rozhlasovém nebo psaném projevu. Mezi objektivní slohotvorné činitele patří funkce sdělení. Stylistické práce definují hned několik základních funkcí, mezi které patří funkce prostě sdělovací, persivazivní, odborná a estetická. V žurnalistice se tyto funkce různě prolínají. Dalšími důležitými objektivními činiteli jsou prostředí (veřejné, soukromé nebo spojitě), přítomnost či nepřítomnost adresáta atd. Mezi subjektivní slohotvorné činitele patří povaha, nálada, psychosomatický stav, vzdělání a intelekt, věk, pohlaví a další. Všichni tito činitelé mají vliv na autora sdělení a jeho projev individualizují. Souhrn všech těchto činitelů vytváří tzv. tlak žurnalistické profese a ten

¹³ BARTOŠEK, J.: *Tlak profese – specifický faktor ovlivňující jazyk žurnalistiky*. Naše řeč, 2002, ročník 85, číslo 2. (Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz> – k 1.5.2012)

ovlivňuje výběr jazykových prostředků. Jedná se o tlak času a prostoru, prostředí, osobního pohledu, média, mediální scény, jazykové situace.

Na prvním místě se autor článku věnuje tlaku času a prostoru. Tento činitel se objevuje ve všech masmédiích. Důvodem je to, že reportér či komentátor chce být první na místě události a chce i jako první informace zpracovat a poskytnout je k vysílání. Výsledkem časového tlaku je také zvyšování mluvního tempa. V běžně mluveném projevu tempo činí kolem 300 slabik za minutu, u žurnalistů to je průměrně 340 slabik, v extrémních případech dokonce 450 slabik za minutu. Pro posluchače či diváka je těžké vnímat po delší dobu takto rychlé sdělení, i když mluví rychlou řeč technicky zvládá. Nejrychleji mluví ti, kteří líčí živě probíhající událost, často jsou to právě sportovní komentátoři. Mluví kvůli časovému tlaku užívají přechodníky, příčestí, holá příjmení, zkratky, odborné výrazy, aniž by je vysvětlili, a tím dochází k tzv. kondenzaci textu.

Další je tlak prostředí, který působí na redaktory a komentátory obzvláště při přenosu dramatických situací. Mluví nemá prostor informace v klidu zpracovat a jeho mluvený projev se stává více emotivní, ale také více chaotický a ztrácí souvislost.

Tlak osobního pohledu by měl ovlivňovat výběr jazykových prostředků především u méně profesionálních autorů projevu. Největší rozdíl v subjektivnosti projevu se ale předpokládá mezi komentátory a zpravodaji. Zatímco u zpravodajů je osobní pohled či nějaký jiný osobní zásah nežádoucí, tak u komentátorů se naopak očekává.

Tlakem média rozumíme redakční či vydavatelskou filozofii, kam může patřit například to, zda podporovat ten či onen sportovní klub apod. Tento tlak se projevuje i v jazyce. Redakce mívají vlastní jazykové kodexy – hlas stanice, které určují normu pro syntax, slovní zásobu, tvarosloví, přechylování či nepřechylování aj.

Tlak mediální scény a změna jazyka a obsahu souvisí především s rostoucím podílem elektronických médií a internetu, globálním viděním světa nebo s rozvojem regionální žurnalistiky.

Média reflektují tlak současné jazykové situace. J. Bartošek ve svém článku rovněž konstatuje, že podle F. Daneše je současná jazyková situace odrazem obecného sociálního klimatu a charakterizují ji tyto dominanty: pocit ohrožení malého jazyka jazyky nadnárodními a světovými, míšení jazyků a variant v rámci jednoho jazyka a s ním i nestabilita, nejistota a variantnost, funkce spisovného jazyka v porovnání

s nižšími varietami a jejich rozdílné fungování v západní a východní části státu i v různých komunikačních sférách.

V závěru článku autor řeší problém, který se týká toho, že v dnešní době se žurnalistika považuje za jeden ze směřodatných zdrojů jazykové normy a kodifikace, a proto jsou jazykovědci nuceni řešit takovéto otázky: Máme přijmout od žurnalistů jejich úzus a brát ho jako noremní i bez hodnotících kritérií? Kdo má pečovat o zkvalitnění žurnalistického jazyka? Odpovídá tento úzus očekávání uživatelů jazyka? Máme po žurnalistech požadovat vyšší jazykovou kompetenci, než je běžné, a definovat žurnalistické jazykové normy?

V některých evropských zemích funguje tzv. kodifikace parlamentem. U nás se uplatňuje méně striktní, ne však pasivní, cesta a to tzv. kodifikace akademií. Faktem ale zůstává, že by měla neustále fungovat spolupráce a porozumění mezi jazykovědci a žurnalisty.

Co se týče jazyka zpravodajství, měli bychom říci, že je nutné používat jediný celonárodně srozumitelný a jednotný kód a tím je spisovná čeština. Jedná se o neutrální spisovný jazyk, do kterého se dostávají prostředky z jiných vrstev. Tyto prostředky se stávají příznakovými a aktivními. Samozřejmě že i v rámci spisovného jazyka se v projevu objevují výrazy obecné. Můžeme říci, že do mluvené publicistiky se dostává stále více hovorových prostředků a také výrazy, kterým rozumí jen užší okruh recipientů, jenž se danou problematikou zabývá. Ve zpravodajství se také objevuje řada odborných termínů, neologizmů, cizích slov, zkratek a zkratkových slov. Problém nastává při jejich skloňování, popřípadě u přechylování cizích jmen.¹⁴

Marie Čechová se ve své publikaci *Současná česká stylistika* zabývá syntaxí u zpravodajství. „Modelovost a standardizovanost shledáváme také v syntaxi. Pro syntax jsou charakteristické kratší větné celky, často dvojčlenné věty, ale též věty s množstvím rozvíjejících větných členů. Mnohdy se setkáváme i s výčtovou linií informací, časté jsou několikanásobné větné členy. Méně užívaná souvětí jsou nepřilíš složitá a převážně se skládají ze dvou vět, a to opět s větším počtem rozvíjejících větných členů. Kondenzované formulace vznikají ve snaze o to, aby novináři nebo rozhlasoví a televizní hlasatelé mohli podat v jedné zprávě maximální množství informací. Výsledkem je pak hutnost a přesycenost sdělení. Ve větách zjišťujeme málo plnovýznamových sloves v určitém tvaru a celkově převládá jmenný charakter

¹⁴ CHLOUPEK, Jan. *Stylistika češtiny*. Praha: SPN, 1990, str. 215.

vyjadřování (obdobně jako v odborném stylu). Syntax zpravodajského stylu charakterizuje přítomnost polopredikativních (polovětných) konstrukcí, převážně přívlastkových. Poměrně velký výskyt má také apozice konkretizující (zvl. výčtová) a vysvětlující.“ Zpravodajské útvary začínají stěžejní a hlavní informací, nikoli tedy tím, že by k ní postupem času dospěly. Další doplňující, zpřesňující a objasňující informace jsou předkládány tedy až potom.¹⁵

V syntaxi u mluveného projevu zpravodajů můžeme nalézt dva extrémy. Jedním z nich je používání příliš krátkých vět nebo naopak volné asociační přiřazování, kterým zpravodajové a komentátoři tvoří dlouhé řetězce. Za druhý extrém můžeme považovat to, že u zpravodajů je jejich mluvený projev nejdříve napsaný a až potom převedený do mluvené podoby. Proto se může občas zdát, že mluva působí až hyperkorektně a z projevu je znát, že byl dříve napsaný.¹⁶

¹⁵ ČECHOVÁ, Marie. *Současná česká stylistika*. Praha: ISV, 2003, str. 225.

¹⁶ MINÁŘOVÁ, Eva. *Stylistika pro žurnalisty*. Praha: Grada, 2011, str. 179.

4 Motivované a nemotivované odchytky

V různých promluvhách se setkáváme s porušováním pravidelné větné stavby. Kvůli těmto nepravidelnostem nebo-li konstrukčním zvláštnostem ve stavbě věty či výpovědi bylo definováno několik odchylek. Setkáváme se s odchylkami dvojího typu – motivovanými a nemotivovanými. Motivované odchytky jsou úmyslné, záměrné a tím pádem noremní a funkční. Nemotivované odchytky jsou neúmyslné a noremní, často ani nevíme, že jsme je právě použili.

Odchytky se objevují jak v mluveném, tak i v psaném projevu. Psaného projevu se týkají především odchytky motivované. Mluveného projevu pak tedy odchytky nemotivované.

4.1 Motivované odchytky

Hlavním předmětem práce jsou nemotivované odchytky. Přesto ale považujeme za nutné, alespoň stručně se zmínit i o odchylkách motivovaných. Jak už bylo zmíněno, jde o odchytky, které jsou úmyslné, záměrné. Používají se především v psaném projevu, ale objevují se i v projevu mluveném. Když použijeme odchytky motivované, dochází tak k aktualizaci nebo modifikaci výpovědi.

4.1.1 Elipsa

„Elipsa (výpustka) je nevyjádření částí věty, které jsou podle modelové struktury částmi konstrukce dané věty a které by bylo možno doplnit, neboť se vyrozumívají z kontextu nebo situace. Elize částí větné struktury v její textové podobě je motivovaná u kontextové elipsy snahou neopakovat se, u elipsy situační snahou o stručnost. Elipsa kontextová: *Jedni čekají za vsí, druzí u lesa.* Elipsa situační: *Jednu černou. (v kavárně).* Ve větě může jít o elipsu části větného členu (*Budeš hlasovat pro Karla, nebo proti?*), celého větného členu (*Otec kouří doutníky, bratr cigarety.*), členu vyjádřeného vedlejší větou (*Sáhl jí na čelo/aby zjistil/, nemá-li horečku.*) nebo více než jednoho členu (*Slibil, že mi půjčí kolo, ale nepůjčil /mi/ /ho/*). Elipsa se může týkat kteréhokoli větného členu, nejčastěji však bývá elidován opakující se podmět. Nejednoznačná je elipsa přívlastku v koordinačním vztahu (*Jarní mrazíky nebezpečně ohrozily kvetoucí jabloně a hrušně.*)

a též ve výrazech stažených (*český a slovenský jazyk*; systémovým pozadím takové konstrukce je spojení *český jazyk a slovenský jazyk*).¹⁷

Tato odchylka se používá nejčastěji v konverzaci, dialogu. Důležité je, že když se použije, tak nebrání pochopení ani srozumitelnosti.

4.1.2 Samostatný větný člen

„Samostatný větný člen je výraz, který stojí mimo vlastní větu, před ní nebo za ní, má nejčastěji vlastnosti podmětu, předmětu nebo příslovečného určení ve větě, k níž patří, a je zastoupen ve větné konstrukci odkazovacím výrazem zájmenné povahy. Například: *To prý je geniální člověk, ten Horvát.*“¹⁸

„Na syntaktickou povahu tzv. samostatného větného členu nejsou názory shodné. Někteří jazykovědci považují samostatný větný člen za větný člen, jiní za jmennou výpověď. František Trávníček pokládal samostatný větný člen z hlediska genetického za větu, kdežto z hlediska synchronního za větný člen. Jindy se v něm vidí i z hlediska synchronního přechodný útvar kolísající mezi větou a větným členem. Dříve se hodnotily některé druhy samostatného větného členu též jako anakoluty nebo jako apozice.“¹⁹

4.1.3 Parcelace výpovědi

Když mluvíme o parcelaci výpovědi, mluvíme vlastně o osamostatněných větných členech. „Takovéto osamostatněné větné členy oddělujeme od věty zvukově (graficky). Stojí na konci věty a jsou odděleny kadencí (antikadencí) a zpravidla pauzou, což se v grafice projevuje oddělením tečkou (nebo jiným znaménkem, zpravidla obsahujícím tečku). Jde o zvukovou a grafickou segmentaci (rozčlenění) věty, tzv. parcelaci. Osamostatněné větné členy si zachovávají konstrukční i sémantické vlastnosti příslušných větných členů, nejsou samostatnými výpověďmi. Parcelace je výpovědní modifikace věty: *Dostala dopis od otce. – Dostala dopis. Od otce.* Parcelace někdy může být provázena změnou slovosledu: *Bára byla hezká děvčice – za mladých*

¹⁷ ČECHOVÁ, Marie. *Čeština - řeč a jazyk*. Praha: ISV, 1996, str. 261.

¹⁸ ČECHOVÁ, Marie. *Čeština - řeč a jazyk*. Praha: ISV, 1996, str. 259.

¹⁹ HRBÁČEK, J.: Syntaktická funkce tzv. samostatného větného členu ve spisovné češtině. *Naše řeč*, 1968, ročník 51, číslo 3. (Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz> – k 1.5.2012)

let. (*Bára byla za mladých let hezká děvčice*) nebo zesilovacími částicemi, které výrazněji vyjadřují funkci osamostatněného větného členu, totiž jeho zdůraznění: *Nejsem s tebou spokojen. Ani trochu.* Parcelovaná konstrukce může být výsledkem nedostatku „výpovědní perspektivy“: mluvčí výpověď uzavře a potom si teprve uvědomí, že jí je třeba ještě doplnit: *Musíš k doktorovi. Do Jičína.* K parcelaci lze přiřadit reliéfizaci věty. Jde o zvukové a grafické vyčlenění některých větných členů, a to většinou na místě, které ve větě normálně zaujímají.²⁰

4.1.4 Slovosledná inverze

Slovoslednou inverzí myslíme to, že pořádek slov ve větě je gramaticky a stylisticky nesprávný. Použitím slovosledné inverze většinou chceme zdůraznit nějakou část výpovědi například: rytmiku věty, emocionální podbarvení atd.

Například:

Neumann: Ale já mimo šel a jen jsem stanul všude, kde rudější makový planul dnes ráno rozvítý květ.

4.1.5 Parenteze

„Parenteze nebo-li vsuvky jsou části textu, které nepatří do jeho základní roviny, které byly autorem vsunuty do textu jako vedlejší informace, hodnotící poznámky a podobně, které přetínají syntaktickou strukturu výpovědi a do této struktury nejsou zapojeny větnými vztahy. Bývají vyznačeny v textu též zvukově (zvl. intonačně) a graficky (zvláště závorkami nebo pomlčkami). Pokud mají vsuvky funkci výpovědní, pak jde o vsunutí jedné výpovědi do jiné výpovědi, tedy o vztah mezivýpovědní. Může jít také vsuvky, které funkci výpovědi nemají. Například: *Tímto rozvržením se redaktorům svazku (F. Daneš, M. Grepl a Z. Hlavsa) podařilo dobře pokrýt celou syntaktickou problematiku.* Jednou z vlastností vsuvky, jak napovídá její popisný termín, je pozice uvnitř jiné syntaktické struktury, pro vsuvky slovní to však platit nemusí. Vsuvkovost nevětného výrazu je určena především asyntaktickým zapojením do věty. Například: *Znalost němčiny se vyžadovala i u řemeslníků (dekret z r. 1787).*²¹

²⁰ ČECHOVÁ, Marie. *Čeština - řeč a jazyk*. Praha: ISV, 1996, str. 260.

²¹ ČECHOVÁ, Marie. *Čeština - řeč a jazyk*. Praha: ISV, 1996, str. 261.

4.2 Nemotivované odchytky

Hlavním předmětem mé práce jsou odchytky nemotivované, které jsou použity zcela nevědomě, neúmyslně a jejich výskyt hodnotíme jako syntakticko-stylistickou chybu. Mluvíme o takzvaném porušení schématu. Důvodem může být malá obratnost mluvčího nebo tvůrce textu při stylizaci nebo také neznalost skladby daného jazyka.

Odchytky nemotivované se vyskytují především v mluveném projevu, protože ten bývá oproti psanému projevu často nepřipravený. Na mluvený připravený projev přesto působí celá řada okolností, které ho ovlivňují, a dochází tak k vytvoření nemotivovaných odchylek.

Jedná se o těchto pět základních nemotivovaných odchylek:

4.2.1 Zeugma

První nemotivovanou odchylkou je zeugma. Definice této odchylky, kterou můžeme najít v *Encyklopedickém slovníku*, zní takto: „Spřažení dvou výrazů jedním závislým členem, který je syntakticky vztahen jen k jednomu z nich, ač významem patří k oběma: např. jedno rekční doplnění se syntakticky vztahuje ke dvěma souřadně spojeným řídicím výrazům se stejnou vazbou: *přečetl a odevzdal knihu, před a za domem*, jeden přívlastek ke dvěma jménům: *vážení žáci a studenti*. Většinou se za zeugma pokládá jen takový příklad, kdy dochází k nesplnění syntaktických pravidel, tj. když na závislém členu vyjádřená syntaktická závislost jednoho ze spřažených výrazů odporuje syntaktické závislosti požadované druhým ze spřažených výrazů. V tomto významu se termínem zeugma míní zanedbání dvojí vazby. Například jedno rekční doplnění se syntakticky vztahuje ke dvěma souřadně spojeným výrazům s různou rekcí/vazbou, přičemž přijímá rekcí toho, který stojí nejbliže. Za zeugma se někdy považuje i zanedbání sémantických tendencí kolokalibity, např. vztahují-li se k jednomu slovesu dva souřadně spojené členy, z nichž každý souvisí s jiným významem daného slovesa: *Mám rád maminku a hrášek*. Některé typy zeugmat mohou být využity jako slovní hříčky.“²²

Zjednodušeně můžeme říci, že se jedná o odchylku, která vzniká tak, že se u dvou sloves s různou vazbou užije vazby jen jednoho ze sloves.

²² Encyklopedický slovník češtiny. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2002, str. 565.

Například:

Poradíme a obsloužíme vás. Správně by mělo být: *poradíme vám a obsloužíme vás.*

Zalévat a pečovat o květiny. Správně by mělo být: *zalévat květiny a starat se o květiny.*

Vinou poruchy hlasovacího zařízení byli někteří poslanci pro i proti návrhu. Správně by mělo být: *pro co a proti čemu.*

Některá zeugmata jsou tolerována: *Vážené dámy a pánové.*

4.2.2 Kontaminace

Další nemotivovanou odchylkou je kontaminace. *Encyklopedický slovník* nám předkládá tuto definici: „Jedná se o nenoremní směšování nebo křížení vazeb dvou sloves, která mají stejný, podobný a nebo protichůdný význam. Někdy se nové vazby vzniklé kontaminací postupně přestávají považovat jako nesprávné a stávají se gramaticky korektními.“²³

Nový akademický slovník cizích slov nám poskytuje tuto definici. „Jde o vznik nového (zpravidla nesprávného) slova nebo častěji spojení mechanickým spojením, křížením dvou významově blízkých výrazů, tvarů, vazeb nebo rčení.“²⁴

Rozlišujeme kontaminaci hláskovou a tvaroslovnou (tip a typ, rozřešení a rozhrěšení), kontaminaci tabuizovaných slov (čerchmant), kontaminační tvorbu nových slov (workoholismus) a na konec kontaminaci vazeb.

Například:

Předcházet něčemu místo původního *předcházet něco.*

Z abychom a *abysme* vzniká *abychme.*

Zamezila jim v tom válka. Správně by mělo být: *Zamezila jim to válka.* nebo *Zabránila jim v tom válka.*

4.2.3 Anakolut

Mezi nemotivované odchylky patří také anakolut. Anakolut je vyšínutí nebo vybočení z větné konstrukce. Jde o konstrukční chybu, která vzniká při neumělosti nebo nepozornosti.²⁵

²³Encyklopedický slovník češtiny. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2002, str. 229.

²⁴Nový akademický slovník cizích slov. Praha: Academia 2009, str. 435.

²⁵ČECHOVÁ, Marie. *Čeština - řeč a jazyk*. Praha: ISV, 1996, str. 262.

Nový akademický slovník cizích slov definuje anakolut takto. „Jde o změnu původního větného schématu v jiné, kdy další část věty nenavazuje správně na část předcházející.“²⁶

Například:

Poslední podmínkou je zhlédnutí pěti filmů, z toho tři filmy české a dva zahraniční.

Správně: ... z toho tří filmů českých a dvou zahraničních.

Chlapci ráno, když přišli do školy, byla jim zima.

4.2.4 Atrakce

Jednou z nemotivovaných odchylek je i atrakce nebo-li skladebná spodoba. Tato odchylka je v Encyklopedickém slovníku definována takto: „Mechanické přizpůsobení tvaru nějakého slova tvaru slova sousedního. *Čistota obce slouží zdraví spoluobčanům.* Věta obsahující atrakci je gramaticky nesprávná, a je tedy opravitelná: *Čistota obce slouží zdraví spoluobčanů.* Gramaticky nesprávné nejsou struktury obsahující atrakci tehdy, pokud je atrakce (a)výsledkem tendence po tvarové harmonii, tj. tvarovém vyrovnání členů: např. u *všecek* bývá adjektivum ve tvaru krátkém (*všecek zarmoucen*); (b)projevem idiomizace/frazémizace: *Je širší než delší. Dělej, co dělej.*“²⁷

Tomuto druhu atrakce, který se nepovažuje za gramatickou chybu, se říká tzv. lexikalizovaná atrakce. Například: *Bud' jak bud'. Vezmi kde vezmi* (místo *vezmeš*).²⁸

4.2.5 Apoziopce

K nemotivovaným odchylkám se také řadí apoziopce. Jde o nedopovědění či neukončení výpovědi z různých důvodů. Například proto, že mluvčí neví, jak větu dokončit: *Běž, nebo tě ...* .²⁹

Další možností může být to, že mluvčí chce použít vulgární výraz. Použití této apoziopce je motivované, protože je úmyslné. Důvodem nedokončení výpovědi může být také to, že je mluvčí přerušen partnerem, se kterým dialog vede. Této apoziopci se

²⁶ Nový akademický slovník cizích slov. Praha: Academia 2009, str. 51.

²⁷ Encyklopedický slovník češtiny. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2002, str. 50.

²⁸ ČECHOVÁ, Marie. *Čeština - řeč a jazyk*. Praha: ISV, 1996, str. 263.

²⁹ ČECHOVÁ, Marie. *Čeština - řeč a jazyk*. Praha: ISV, 1996, str. 263.

říká nemotivovaná, protože je neúmyslná. Důvodem může být také citové rozrušení mluvčího.

Encyklopedický slovník říká: „Redukce konce syntaktické konstrukce v textové jednotce. Na rozdíl od elipsy většinou nelze z materiálu věty a nebo na základě kontextu a znalostí světa nedopovězenou část rekonstruovat. Apoziopse je typický jev z oblasti jazykové performance (parole), tj. daný subjektivními faktory mluvčího v běžném hovoru.“³⁰

V psaném projevu se značí buď třemi tečkami nebo pomlčkou (podobně jako výpustka). Setkáme se s ní především v moderní poezii a expresivní próze.

Kromě těchto pěti základních typů nemotivovaných odchylek, které jsou definovány v literaturách, lze najít také ještě další méně frekventované odchylky, které nejsou obsažené ve většině lingvistických publikací nenajdeme.

4.2.6 Nepravá skladební dvojice

Jednou z nich je nepravá (falešná) skladební dvojice. Nepravou skladební dvojicí se nazývá taková odchylka od větné stavby, kdy postavíme větu tak, že vznikne dvojsmyslný vztah mezi dvěma větnými členy. Tento vztah přitom nemá gramatickou ani významovou souvislost. Například ve větě *Míchejte rychle tuhnoucí barvu* může slovo *rychle* být buď rozvíjejícím členem ke slovesu *míchejte* (tuhnoucí barvu míchejte rychle) nebo k přídavnému jménu *tuhnoucí* (míchejte barvu, která rychle tuhne).

4.2.7 Nemotivované opakování

Málo frekventovanou odchylkou je nemotivované opakování. Jde o řečnickou, stylizační nebo vyjadřovací neobratnost, o nedostatek vyjadřovacích prostředků, který může být zapříčiněn nedostatkem výpovědní perspektivy u mluvčího, improvizovaností projevu nebo také citovým rozpolžením mluvčího.

4.2.8 Významově nepřesné vyjádření

Nejedná se o klasickou nemotivovanou odchylku. Řadíme sem všechny nelogické

³⁰ Encyklopedický slovník češtiny. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2002, str. 44.

a nesmyslné slovní obraty, slovní spojení a podobně, které mluvčí ve svém projevu použije a které nemůžeme přiřadit k výše zmiňovaným typům odchylek.

5 Sportovní zpravodajství a komentátorství

V období, kdy probíhají větší sportovní akce, jako jsou například letní nebo zimní Olympijské hry, mistrovství světa nebo Evropy ve fotbale, hokeji či jiných sportech, počet vysílacích hodin značně narůstá, protože právě tyto přenosy mívají největší sledovanost. Ale i během běžného vysílacího programu není počet odvysílaných hodin, které se zabývají sportovním zpravodajstvím a sportovním komentátorstvím, zanedbatelný. Toto odvětví publicistiky se totiž již od začátku televizního vysílání stalo jeho nedílnou součástí. Například už v roce 1990 byl počet vysílacích hodin připadajících na tento druh publicistiky v týdnu od 1. do 7. 10. 1990 14 hodin 35 minut a od 12. 11. do 18. 11. to bylo 18 hodin 50 minut.³¹ V dnešní době se tato záležitost vyřešila tak, že vznikají nové televizní stanice, které se věnují právě pouze sportu. Tento nárůst pak logicky vyžaduje početnou skupinu zpravodajů a komentátorů, z nichž se každý věnuje jen určitému druhu sportu, kterému rozumí a který je mu nejbližší.

„Sportovní přenosy mají specifické znaky. Jsou to spontánní veřejné projevy, většinou jsou monologické, z převážné části jsou nepřipravené, a projev vzniká v závislosti na obrazové složce reportáže. Verbální složka je modifikována též tím, zda sportovní redaktor komentuje z televizního studia, nebo zda je přítomen v místě, kde se sportovní událost koná a odkud se reportáž vysílá (to ovšem bývá ve většině případů). Pokud jde o druhou komunikační situaci, podmiňuje slovní doprovod ta skutečnost, že obrazová složka je dvojitá. Mluvčí sleduje to, co mu zprostředkovává monitor na komentátorském stanovišti, většinou však jde o úzkou výseč, a proto se věnuje i ostatnímu dění na sportovišti a televizním divákům přibližuje i ty důležité momenty, které nemají možnost zhlédnout na obrazovkách. Tato dvojaká role, kterou sami sportovní redaktori označují jako „šilhání“, bezesporu klade vedle nároků na jazykové schopnosti a dovednosti i nároky na maximální soustředěnost, neustálou pozornost a postřeh reportéra. Z tohoto hlediska patří k nejnáročnějším komentování těch sportovních odvětví, v nichž probíhá několik závodních disciplín najednou, tak je tomu zejména v lehké atletice, popř. ve sportovní gymnastice. Další věcí je osobní prožitek s jeho reflexí v jazykovém projevu. Citové zaujetí mluvčího u tohoto typu reportáže pramení nejen ze svébytných vlastností objektu reportáže, ale též i z role komentátora.

³¹ SVOBODOVÁ, I.: K stylovému využití jazykových prostředků v televizní sportovní reportáži. Naše řeč, 1992, ročník 75, číslo 2. (Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz> – k 1. 5. 2012)

Ten totiž vystupuje nejen jako mluvčí, ale též jako jeden z diváků. Vnímá tedy nejen vlastní sportovní událost, ale i celkovou atmosféru, která bývá u mnoha sportů často napjatá, velice živá a výbušná. Autor článku souhlasí s Danešovým hodnocením reportáže v rozhlase, který říká, že „mírné citové zaujetí je v projevu reportéra věci nejen přirozenou, nýbrž i vhodnou a potřebnou. V zásadě však má reportér stát vždy nad situací klidně a objektivně. Přílišné výlevy fanouškovského cítění a nadšení, překračující leckdy i míru slušného vkusu, by v rozhlase neměly mít místo.“³²

³² SVOBODOVÁ, I.: K stylovému využití jazykových prostředků v televizní sportovní reportáži. Naše řeč, 1992, ročník 75, číslo 2. (Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz> – k 1. 5. 2012)

6 Analýza zvukového materiálu

Jedním z úkolů bylo provést analýzu zvukového materiálu. Analyzovali jsem televizní sportovní přímé přenosy a televizní i rozhlasová zpravodajství. Převážná většina zvukového materiálu je z oblasti komentování televizních sportovních přenosů, a to především z oblasti kolektivních sportů, jako jsou například fotbal a hokej. Analyzovali jsem také individuální sporty, jako jsou například cyklokros, běžecké lyžování nebo formule 1. Zvukový materiál je pořízen z veřejnoprávních i soukromých stanic. Televizní pořady byly vybírány tak, aby je bylo možné navzájem porovnávat. Například jsme analyzovali hokejový přenos z veřejnoprávní stanice Čt4 a hokejový zápas ze soukromé stanice Nova Sport. Také jsme porovnávali stejný sport na stejné stanici, ale s jiným komentátorem.

U každého reprezentativního příkladu je uveden (pokud to bylo možné) název stanice, na které byl pořad, ze kterého je konkrétní příklad vzat, odvysílán, datum, kdy se sportovní přenos nebo zpravodajství vysílalo, jméno nebo jména komentátorů či zpravodajů, název sportovního přenosu a jména aktérů či týmů. U příkladů, které jsou ze zvukového záznamu, jenž je součástí přílohy nebo je volně dostupný na internetových stránkách v archivech jednotlivých stanic, je také přesný časový údaj, kdy byl konkrétní příklad pronesen.

Reprezentativní příklady jsou vyhledávány ve zpravodajstvích a komentářích z televizních stanic Čt1, Čt4, Nova, Nova Sport a z rozhlasových stanic Český rozhlas radiožurnál, rádio Frekvence 1.

6.1 Zeugma

Fanoušci dnes fandili a povzbuzovali své hráče jako vždycky.

Nova Sport - 2. 6. 2012 - Filip Šedivý, Jan Velart

Finále Stanley Cup - Los Angeles Kings – New Jersey Devils

6.2 Kontaminace

Dvě sekundy náskoku se těší Vetel na prvním místě.

Nova - 27. 11. 2012 - Pavel Turek, Tomáš Richter

Formule 1 – Velká cena Brazílie (10:20)

Potom samozřejmě Bruno Senna a potom ještě taky Rubens Barrichello tento závod jede ze s přilbou v designu Aertona Senny.

Nova - 27. 11. 2012 - Pavel Turek, Tomáš Richter

Formule 1 - Velká cena Brazílie (51:50)

Jeho týmovému kolegovi Massovi kvalifikace ne úplně povedla, protože jej dokázal překonat Nico Rosberg na Mercedesu, který stojí na startu před ním na šestém místě.

Nova - 27. 11. 2012 - Pavel Turek, Tomáš Richter

Formule 1 – Velká cena Brazílie (5:15)

Očekáváme zajímavým závodem v jižní Americe, kterým je Velká cena Brazílie, a jejím průběhem vás budou jako tradičně doprovázet Tomáš Richter a Pavel Turek.

Nova - 27. 11. 2012 - Pavel Turek, Tomáš Richter

Formule 1 – Velká cena Brazílie (2:10)

Victor Valdés měl správný cit na vyběhnutí.

Čt4 - 28. 5. 2011 - Pavel Čapek

UEFA Liga mistrů - FC Barcelona – FC Manchester United (24:40)

Výborná přihrávka, ale Xavi z ní byl buď tak překvapený nebo ho selhalo zpracování.

Čt4 - 28. 5. 2011 - Pavel Čapek

UEFA Liga mistrů - FC Barcelona – FC Manchester United (1:43:10)

Fotbalisté Viktorie Plzně se srdnatě vzdorovali v odvetě druhého kola evropské ligy na hřišti Schalke 04.

Čt1 - 24. 2. 2012 - Jan Smetana

Dopolední události (11:20)

Martin Jakš opět bojuje, tentokrát v daleko větší konkurenci než v loňském roce, o ten post v nejlepší top 10, má i našlápnuto o boj až o páté místo.

Čt4 - 8. 1. 2012 - Pavel Čapek, Martin Petrásek

Tour de ski 2012, Val di Fiemme (13:20)

Nehraje to pochopitelně roli na těch prvních patnáct závodníků.

Čt4 - 8. 1. 2012 - Pavel Čapek, Martin Petrásek

Tour de ski 2012, Val di Fiemme (38:20)

On teď prostě jede, co to dá, jede si svoje tempo a jenom v podstatě může doufat, že se na něj ze zadu nikdo nepřiblíží.

Čt4 - 29. 1. 2012 - Marek Svačina, Lukáš Klouček

MS v cyklokrosu 2012, Belgie (42:55)

Takže tady body musí nějaké spadnout pro Švýcara.

Čt4 - 14. 3. 2012 - Petr Vichnar, Jan Holický

Světový pohár v alpském lyžování - sjezd mužů, Rakousko (57:20)

No a Robin van Persie má velkou šanci k tomu, aby přidal druhý gól dnešního večera.

Nova Sport - 2. 6. 2012 - Václav Pilný

Přátelský zápas - Nizozemsko - Severní Irsko

Odpovídá to i ta jejich úspěšnost ve využívání přesilových her, která nepřesahuje ani deset procent.

Nova Sport - 2. 6. 2012 - Filip Šedivý, Jan Velart

Finále Stanley Cup - Los Angeles Kings – New Jersey Devils

Zhatil všechny své šance pro dobré umístění.

Nova Sport - 17. 6. 2012

Tour de Suisse

Teď Michal Kadlec může na chvíli oddechnout, protože Češi se mezitím dostali k autovému vhazování už těsně za polovinou hřiště.

Rádio Český rozhlas - 21. 6. 2012 - Jaroslav Plašil, Jan Kaliba

Sportžurnál (11:00)

6.3 Anakolut

Ale pokud dobře odstartují, tak si myslím, že by to neměl být žádný problém, protože ta příležitost je předjet, nebo nikdo nebude mít příležitost je předjíždět.

Nova - 27. 11. 2012 - Pavel Turek, Tomáš Richter

Formule 1 - Velká cena Brazílie (2:40)

Ještě se nám na konec startovního roštu svorně do jednotlivých řad poskládali závodníci Lotusu, který se příští rok bude jmenovat Caterham.

Nova - 27. 11. 2012 - Pavel Turek, Tomáš Richter

Formule 1 - Velká cena Brazílie (6:50)

Tak doufejme, že příští rok, o které Luka de Montezoli prohlásil, že bude pro Felipeho Massu kritická, vyzní v jeho podání o mnoho lépe.

Nova - 27. 11. 2012 - Pavel Turek, Tomáš Richter

Formule 1 – Velká cena Brazílie (1:28:20)

Každopádně v sennův designe samozřejmě dneska jede tradičně Hamilton, ten si tam ještě přidal takovou brazilskou vlajku nahoru a má zelené polstrování zevnitř.

Nova - 27. 11. 2012 - Pavel Turek, Tomáš Richter

Formule 1 - Velká cena Brazílie (51:40)

Fanoušci Barcy si přejí, že se probudí třeba dnes večer ve Wembley.

Čt4 - 28. 5. 2011 - Pavel Čapek

UEFA Liga mistrů - FC Barcelona – FC Manchester United (36:40)

Výborná kolmice, kterou skvěle zpracoval David Villa, ale Vidamiovicz nic dalšího v pokračování nepovolil.

Čt4 - 28. 5. 2011 - Pavel Čapek

UEFA Liga mistrů - FC Barcelona – FC Manchester United (54:20)

Co se asi tak honí lidem v Manchesteru United, viděli jsme sira Fergusona, který přišel pográtulovat, samozřejmě i se usmíval.

Čt4 - 28. 5. 2011 - Pavel Čapek

UEFA Liga mistrů - FC Barcelona – FC Manchester United (2:06:10)

Předcházel tomu tadle střela od modré litvínovského obránce.

Čt4 - 7. 12. 2011 - Michal Dusík, David Pospíšil

Studio Buly - HC Vítkovice Steel - HC Verva Litvínov (11:20)

Ale Litvínov už se rychle vrátili.

Čt4 - 7. 12. 2011 - Michal Dusík, David Pospíšil

Studio Buly - HC Vítkovice Steel – HC Verva Litvínov (68:15)

To je možná i takovou, to je znamení pro trenéra, protože Louis Rossi by mohl dostat černou vlajku s oranžovým kruhem, že jeho stroj má technickou závadu.

Nova Sport - 3. 6. 2012

Moto3 - Velká cena Katalánska

Ale teď je tam hodně ostře se startovním číslem dvanáct, tam zaoperoval Marguez.

Nova Sport - 3. 6. 2012

Moto3 - Velká cena Katalánska

Ten se tam na jeho záda se prakticky nasypal Sandro Corteze.

Nova Sport - 3. 6. 2012

Moto3 - Velká cena Katalánska

Zítرا se z Vratislavi přesune tým do Varšavy, kdy hrajeme ve čtvrtek s Portugalskem.

Rádio Frekvence 1 - 19. 6. 2012

Rozehráli akce po pravé straně, ale na jejím konci je faul Naniho na Davida Limberského.

Český rozhlas - 21. 6. 2012 - Jaroslav Plašil, Jan Kaliba

Sportžurnál (11:20)

6.4 Atrakce

A těm tisícům divákům se to dneska vyplatilo sem přijít.

Nova Sport - 3. 6. 2012

Moto3 - Velká cena Katalánska

Byl tam ale Gebre Selassie, kterou svou hlavou nabídl příležitost založit útok Hübschmanovi.

Český rozhlas - 21. 6. 2012 - Jaroslav Plašil, Jan Kaliba
Sportžurnál (7:00)

6.5 Apoziopeze

Pokud by mělo těšit Marka Webera takto získané vítězství, nemyslím si... .

Nova - 27. 11. 2012 - Pavel Turek

Formule 1 – Velká cena Brazílie (49:15)

Hráči Manchesteru stojí, nezkracujou hřiště a to...

Čt4 - 28. 5. 2011 - Pavel Čapek

UEFA Liga mistrů - FC Barcelona – FC Manchester United (1:06:15)

Tady ho měl obejmutého jako chobotnice a zřejmě bruslí mu zajel ze zadu pod nohy a...

Čt4 - 7. 12. 2011 - Michal Dusík, David Pospíšil

Studio Buly - HC Vítkovice Steel – HC Verva Litvínov (64:30)

No já myslím, jestli to nešlo opět od Šedivého nahoru, který se tam obětavě položil, Jareš velice...

Čt4 - 7. 12. 2011 - Michal Dusík, David Pospíšil

Studio Buly - HC Vítkovice Steel – HC Verva Litvínov (76:20)

Skvěle mu vyšly první metry, což je důležité, a....

Čt4 - 29. 1. 2012 - Marek Svačina, Lukáš Klouček

MS v cyklokrosu 2012 Belgie (10:39)

Řečeno s velkou nadsázkou, jestli někdo vzdal i ve vlastním průběhu závěrečné deváté etapy, ale vidíte, že....

Čt4 - 8. 1. 2012 - Pavel Čapek, Martin Petrásek

Tour de ski 2012, Val di Fiemme (39:25)

6.6 Nepravá skladební dvojice

Brankář nahrál rychle blížícímu se útočnickovi Kings.

Nova Sport - 2. 6. 2012 - Filip Šedivý, Jan Velart

Finále Stanley Cup - Los Angeles Kings – New Jersey Devils

6.7 Nemotivované opakování

Tak takhle by to dopadlo... Takhle by to dopadlo a Fernando Alonso, sami vidíte, podle ikonek tímto manévrem ze strany Jensonu Buttona spadl na čtvrté místo.

Nova - 27. 11. 2012 - Pavel Turek, Tomáš Richter

Formule 1 - Velká cena Brazílie (1:22:55)

Mezi ně patří i Red Bull racing, to bude opravdu asi jedna z těch největších, je připravena asi pro osm set, pro osm set hostů.

Nova - 27. 11. 2012 - Pavel Turek, Tomáš Richter

Formule 1 - Velká cena Brazílie (1:27:00)

Je to tak, je to tak, Šedivý svou výstrojí přizvedl puk.

Čt4 - 7. 12. 2011 - Michal Dusík, David Pospíšil

Studio Buly - HC Vítkovice Steel – HC Verva Litvínov (76:26)

On Albert před závodem sám říkal, že to je jediná možnost, jak zachránit tu jeho sezónu, kterou mu zpackalo právě to nepříjemné zranění po pádu na tréninku, a teď už se zdravil s Radkem Šimůnkem a v podstatě se dá říct, že už tak trošku slavil týmový, týmový, na úrovni týmu titul.

Čt4 - 29. 1. 2012 - Marek Svačina, Lukáš Klouček

MS v cyklokrosu 2012, Belgie (73:50)

To znamená, že diváci a nově vybudovaná tribuna právě směrem k mistrovství světa je bezvadnou, bezvadným, bezvadným prostředím pro diváka, který může sledovat celou tu technickou spodní pasáž.

Čt4 - 14. 3. 2012 - Petr Vichnar, Jan Holický

Světový pohár v alpském lyžování - sjezd mužů, Rakousko (6:20)

Trošku se mu, trošku se mu řezaly lyže v různých, v různých intenzitách a při nájezdu na tu hranu, kdy dojde prostě k takové lehké kompresi, tak se dostal do záklonu.

Čt4 - 14. 3. 2012 - Petr Vichnar, Jan Holický

Světový pohár v alpském lyžování - sjezd mužů, Rakousko (17:30)

Také by mohl, ale to jsem chtěl říct, ještě než jsem spatřil odstup ihned úvodní, vlastně ten první mezičas úvodní pasáže sjezdu.

Čt4 - 14. 3. 2012 – Petr Vichnar, Jan Holický

Světový pohár v alpském lyžování - sjezd mužů, Rakousko (62:30)

Ale rychlost Lotusu není ra... není, není radno přehlížet.

Nova - 22. 4. 2012 - Pavel Fabry, Pavel Turek

Formule 1 - Velká cena Bahrajnu (16:55)

Protože on potřebuje najet ten čas kteří, který jeho soupeři, kteří jedou na menší počet zastávek, vydělají tím, že ji nebudou muset absolvovat

Nova - 22. 4. 2012 - Pavel Fabry, Pavel Turek

Formule 1 - Velká cena Bahrajnu (30:00)

Ale podívejte jak výrazně, jak výrazně je Jenson Button rychlejší než Paul Di Resta.

Nova - 22. 4. 2012 - Pavel Fabry, Pavel Turek

Formule 1 - Velká cena Bahrajnu (1:28:10)

A má ten výfuk v problémech, má ten výfuk v problémech.

Nova Sport - 3. 6. 2012

Moto3 - Velká cena Katalánska

Tam ztratil, tam ztratil Louis Rossi držák výfuku.

Nova Sport - 3. 6. 2012

Moto3 - Velká cena Katalánska

Dlouhá dvě kola, dlouhá dvě kola to budou.

Nova Sport - 3. 6. 2012

Moto3 - Velká cena Katalánska

Dá se to vypořádat z poměrně jednoduchých přihrávek, které na jedné i na druhé straně často nenajdou, nenajdou adresáta.

Český rozhlas - 21. 6. 2012 - Jaroslav Plašil, Jan Kaliba
Sportžurnál (17:20)

Ale pozor teď Ronaldo, Ronaldo pálí.

Český rozhlas - 21. 6. 2012 - Jaroslav Plašil, Jan Kaliba
Sportžurnál (26:55)

Miguel Veloso je druhým Portugalcem, který dostává v krátkém sledu, v rychlém sledu, v krátkém časovém úseku žlutou kartu.

Český rozhlas - 21. 6. 2012 - Jaroslav Plašil, Jan Kaliba
Sportžurnál (29:00)

Borci

Čt4 - 28. 5. 2011 - Pavel Čapek

UEFA Liga mistrů - FC Barcelona – FC Manchester United

Jako zajímavost uvádíme jeden specifický příklad nemotivovaného opakování, jakým je toto oslovení, které používá komentátor po dobu celého fotbalového zápasu a používá ho i při komentování jiných sportovních přenosů, které jsme analyzovali (například při závodech na běžkách).

6.8 Významově nepřesné vyjádření

A to je takový dvě vlastnosti, který je dovedly tam, kam je dovedly.

Čt4 - 28. 5. 2011 - Pavel Čapek

UEFA Liga mistrů - FC Barcelona – FC Manchester United (1:11:15)

Na tu etapu tam doplatil také Lukáš Bauer, který tam zlomil hůlku a vypadnul z toho vláčku od Hellnera, Magnificata a Kershawa a nabral tam velkou ztrátu, která mu teď určitě chybí.

Čt4 - 8. 1. 2012 - Pavel Čapek, Martin Petrásek

Tour de ski 2012, Val di Fiemme (3:10)

6.9 Kombinace více typů odchylek

Anakolut a parenteze

Tady vidíme, jak Georg Streitberger se nechává rozhazovat jednotlivými vlnami, až možná příliš mnoho motivace vidím z této jízdy, kdy se snaží za každou cenu prostě drtit oblouky v co nejkratším, nejkratší možné stopě, a pak se právě dostává, stejně jako Carlo Janka, tam jsme viděli, že skoro zkopíroval tu, tu rýhu po Carlu Jankovi, Georg Streiberger dostává se tím mimo ideální stopu a hlavně neudrží takový ten pěkný měkký sjezdový technický styl.

Čt4 - 14. 3. 2012 - Petr Vichnar, Jan Holický

Světový pohár v alpském lyžování - sjezd mužů, Rakousko (14:30)

Anakolut a parenteze

A zatímco ještě před přestávkou, ale pozor, tady je Rosberg, uťočí na Paula Di Restu a výrazně u toho zablokoval levé přední kolo.

Nova - 22. 4. 2012 - Pavel Fabry, Pavel Turek

Formule 1 - Velká cena Bahrajnu (1:25:40)

Nemotivované opakování a parenteze

A také Button, no je to hodně nezdravý zvuk motoru, Button zajiždí rovnou do garáže.

Nova - 22. 4. 2012 - Pavel Fabry, Pavel Turek

Formule 1 - Velká cena Bahrajnu (1:32:50)

Anakolut a kontaminace

Já jsem slyšel, že Zdeněk prý v některých kritických momentech, v tom nejtěžším záběru v písku, kdy už se téměř přehazovat nedá, tak na tom elektrickém řazení se ještě o jeden, dva zuby dá přehodit a to na téhle trati by mohlo hrát malinký význam.

Čt4 - 29. 1. 2012 - Marek Svačina, Lukáš Klouček

MS v cyklokrosu 2012, Belgie (26:55)

Anakolut a nemotivované opakování

Ale tadle bojující skupinka bere, právě tendle souboj bere drahocené desetinky sekund a toho naplno, ale opravdu naplno využívá Maverick Viñales.

Nova Sport - 3. 6. 2012

Moto3 - Velká cena Katalánska

7 *Vyhodnocení*

Cílem této práce bylo vyhodnotit nejčastější typy nemotivovaných odchylek a jejich četnost v závislosti na typu mluvených komunikátů publicistického stylu. Po analýze zvukových záznamů jsme vyhodnotili použití nemotivovaných odchylek v mluvě sportovních televizních a rozhlasových komentátorů a zpravodajů takto:

Televizní komentátorské pořady

K analýze televizních komentátorských pořadů jsme využili 12 komentovaných sportovních přenosů. Pořady byly vzaty jak ze soukromých stanic (Nova, Nova Sport), tak i ze stanic veřejnoprávních (Čt1, Čt4) v poměru 6:6 (šest přenosů ze soukromých stanic ku šesti přenosům z veřejnoprávních stanic).

Záměrně byly vybrány přenosy z různých stanic se stejným druhem sportu, abychom mohli porovnat četnost výskytu nemotivovaných odchylek v projevu sportovních televizních komentátorů na různých televizních stanicích. Například jsme analyzovali hokejový přenos finálového zápasu Stanley Cupu na kanálu Nova Sport a hokejový extraligový zápas studia Buly na Čt4. Základní rozdíl mezi těmito dvěma přenosy je v tom, že i když zápas komentují dva komentátoři, počet odchylek je u komentátorů ze stanice Nova Sport nižší. Je to dáno tím, že na Nova Sport se komentátoři střídají, každý vlastně vede svůj monolog. Komentátoři na Čt1 vedou dialog, reagují na sebe, skáčou si do řeči a tím tvoří typy odchylek, které se u komentátorů na kanálu Nova Sport v podstatě nemohou objevit (např. apoziopce).

Také jsme záměrně vybrali a analyzovali projev dvou různých komentátorů u stejného sportu na stejné stanici. Cílem tohoto výběru bylo ukázat, že můžeme najít rozdíl v kvalitě projevu u jednotlivých komentátorů i bez ohledu na televizní stanici nebo jakékoli jiné okolnosti, které by mohli ovlivnit jejich projev. Konkrétně se jedná o komentování závodů formule 1. V komentáři Velké ceny Brazílie jsme našli zhruba o 50 % odchylek více než v komentáři Velké ceny Bahrajnu.

Hlavním bodem analýzy je použití nemotivovaných odchylek. V mluveném projevu komentátorů sportovních přenosů jsme identifikovali všechny výše definované nemotivované odchylky. Četnost výskytu jednotlivých odchylek v mluvním projevu televizních sportovních komentátorů se velmi liší.

Mezi odchylky s nejčastějším výskytem patří kontaminace, nemotivované opakování a anakolut. Důvodem častého výskytu kontaminace je existence celé řady sloves s několika vazbami. Některé jsou již noremní a běžně používané, ale některé ne a jejich použití se stává stylisticko-syntaktickou chybou. Pod tlakem okolí nemá mluvčí čas si použití jazykových prostředků řádně promyslet a použije nenoremní vazbu. Například: *Výborná přihrávka, ale Xavi z ní byl buď tak překvapený, nebo ho selhalo zpracování.*

Nemotivované opakování se v projevech komentátorů vyskytuje také velice často. Hlavním důvodem vzniku této nemotivované odchylky je to, že autor neví jak v započaté větě pokračovat (*To znamená, že diváci a nově vybudovaná tribuna právě směrem k mistrovství světa je bezvadnou, bezvadným, bezvadným prostředím pro diváka, který může sledovat celou tu technickou spodní pasáž.*) nebo je vytrhnut ze soustředění sportovním děním (*Ale rychlost Lotusu není ra... není, není radno přehlížet.*) a nebo chce pozměnit svou výpověď, začne ji tedy znovu, ale s drobnou obměnou.

Jednou z často se vyskytujících odchylek je anakolut. Tato odchylka vzniká obvykle snahou komentátora sdělit divákovi více informací současně. Z tohoto důvodu pak nesprávně naváže na předchozí větné schéma. Například: *To je možná i takovou, to je znamení pro trenéra, protože Louis Rossi by mohl dostat černou vlajku s oranžovým kruhem, že jeho stroj má technickou závadu.*

Další z hojně se vyskytujících odchylek je apoziopese, tedy nedokončená výpověď. Tato odchylka vzniká ve většině případů v situaci, kdy sportovní přenos komentují dva komentátoři. Ti si skočí do řeči a první z mluvčích svou myšlenku nedokončí. Tento jev se objevil například v hokejovém přenosu na Čt4 (*No já myslím, jestli to nešlo opět od Šedivého nahoru, který se tam obětavě položil, Jareš velice....*). Jiná možnost vzniku této odchylky je, že komentátor je zaskočen a stržen děním na hřišti, kluzišti nebo jiném sportovišti a svůj projev jednoduše nedokončí. Později se ke dříve zmiňovanému tématu vrátí a nebo pokračuje dál, aniž by si vzpomněl na dříve započatou větu. (*Pokud by mělo těšit Marka Webera takto získané vítězství, nemyslím si... .*)

Mezi málo se vyskytující odchylky patří zeugma, atrakce a nepravá skladební dvojice. Nízký výskyt zeugmatu je dán tím, že komentátoři a zpravodajové se snaží používat krátké a jednoduché věty. Z tohoto důvodu se v jejich větách neobjevuje více sloves najednou, tudíž nemůže dojít ke smíšení jejich vazeb. Nízký výskyt atrakce a

nepravé skladební dvojice si lze vysvětlit tím, že není mnoho příležitostí k vytvoření těchto odchylek.

Vytvořili jsme si skupinu nikde nedefinovaných odchylek, kterou jsme nazvali významově nepřesné vyjádření. Sem řadíme všechny výrazy a slovní spojení, která mluvčí použil zcela nelogicky a nesmyslně a která nemůžeme zařadit do výše definovaných nemotivovaných odchylek. Jedná se například o výraz: *A to je takový dvě vlastnosti, který je dovedly tam, kam je dovedly.*

V několika případech se také objevily kombinace více odchylek v jedné výpovědi. Nejvíce se objevila kombinace odchylek anakolutu a parenteze. Tato kombinace se vyskytuje proto, že autor nám chce říci co nejvíce informací najednou, klade za sebou myšlenky a postřehy. Nejdříve ve své výpovědi použije parentezi, což je motivovaná odchylka a žádné chyby se tak nedopouští. Když ale použije více parentezí za sebou, nedokáže se již správně vrátit na začátek své výpovědi a vybočí z větné konstrukce, pak vzniká anakolut. Například: *Tady vidíme, jak Georg Streitberger se nechává rozhazovat jednotlivými vlnami, až možná příliš mnoho motivace vidím z této jízdy, kdy se snaží za každou cenu prostě drtit oblouky v co nejkratším, nejkratší možné stopě, a pak se právě dostává, stejně jako Carlo Janka, tam jsme viděli, že skoro zkopíroval tu, tu rýhu po Carlu Jankovi, Georg Streiberger dostává se tím mimo ideální stopu a hlavně neudrží takový ten pěkný měkký sjezdový technický styl.* (V tomto příkladu je možné nalézt i nemotivované opakování.)

Dalšími kombinacemi jsou anakolut s nemotivovaným opakováním nebo s kontaminací, nemotivované opakování s parentezí.

Televizní zpravodajské pořady

Porovnáme-li projev zpravodajů na soukromých a na veřejnoprávních stanicích, zjistíme, že rozdíl spatřujeme spíše v celkovém pojetí a vyjadřování zpravodajů, které je na soukromých stanicích uvolněnější. Zásadní vliv na četnost výskytu nemotivovaných odchylek v projevech zpravodajů ale nemá.

Rozhlasové komentátorské pořady

Rozhlasové komentátorské pořady bývají součástí rozhlasového zpravodajství. Na sledovaných komerčních stanicích (rádio Frekvence 1) se jedná o krátké živé vstupy z právě probíhající důležité a divácky zajímavé sportovní události, například z hokejového mistrovství světa, fotbalového evropského šampionátu, zápasu tenisových

hvězd a podobně. Komentátor shrne předcházející důležité události, góly nebo gólové šance, okomentuje současné dění na hřišti a přiblíží posluchači atmosféru.

Na sledované veřejnoprávní rozhlasové stanici (Český rozhlas) můžeme najít asi půlhodinový komentátorský pořad S mikrofonem za fotbalem (za hokejem) a také celé komentované přenosy, které jsou součástí pořadu Sportžurnál. Rozhlasoví komentátoři mají značně složitější úkol než ti televizní, protože musejí posluchači zprostředkovat i vizuální pohled na sportovní přenos.

Četnost výskytu odchylek v rozhlasových sportovních komentátorských pořadech je srovnatelná s množstvím nalezených odchylek v televizních sportovních komentátorských pořadech. Pro srovnání uvádíme komentátorský přenos z rozhlasové stanice Český rozhlas, ve kterém jsme našli jen během prvních 30 minut 5 nemotivovaných odchylek (3x nemotivované opakování, 1x atrakci a 1x anakolut). V komentáři u televizních přenosů je možné nalézt za stejný čas podobný počet nemotivovaných odchylek (např. závod formule 1). Rozdíl spatřujeme v tom, že v televizních přenosech byly nalezeny ve vyšším počtu kontaminace.

Rozhlasové zpravodajské pořady

V analyzovaných projevech rozhlasových zpravodajů bylo nalezeno jen velmi malé množství nemotivovaných odchylek. Hlavním důvodem je to, že v rozhlase se věnují zprávám z oblasti sportu jen velmi stručně a mluvčí ve svém krátké připraveném projevu nemá prostor pro vytvoření nemotivovaných odchylek.

Například: Zítřa se z Vratislavi přesune tým do Varšavy, kdy hrajeme ve čtvrtk s Portugalskem.

V úvodu práce byly stanoveny tři hypotézy.

V hypotéze číslo jedna jsem se domnívali, že více nemotivovaných odchylek se objeví u komentátorů televizních přenosů ve srovnání s rozhlasovými či televizními zpravodaji. Z toho vyplývá, že celkově předpokládáme vyšší výskyt nemotivovaných odchylek v komentátorských pořadech obecně (na rozdíl od zpravodajských pořadů). Tato hypotéza se potvrdila. Zcela logicky se musí objevovat více nemotivovaných odchylek v projevu komentátorů sportovních přenosů, než u zpravodajů sportovního zpravodajství. Projev komentátorů je z převážné části nepřipravený. Projev zpravodajů je naopak dopředu připravený a propracovaný a zpravodajové ho vlastně ve většině případů jen předčítají. Proto v jejich projevu odchylky prakticky nenajdeme.

Ve druhé hypotéze jsme předpokládali, že nejčastěji se vyskytující nemotivovaná odchylka v projevech sportovních komentátorů a zpravodajů je kontaminace. Důvodem tohoto předpokladu je to, že v dnešní době existuje v českém jazyce velké množství vazeb u sloves a stále se vytvářejí a stávají noremními další, a proto je pravděpodobné, že se některé vazby zamění nebo použijí nesprávně. I tato hypotéza se nám potvrdila, i když jen částečně. Co se týče četnosti výskytu, tak se nejedná totiž jen o tuto odchylku. S podobnou četností výskytu byly nalezeny ještě další odchylky (např. nemotivované opakování atd.).

Ve třetí hypotéze jsme předpokládali, že u televizních i rozhlasových komentátorů a zpravodajů sportovních přenosů na soukromých stanicích se objeví více nemotivovaných odchylek než u komentátorů a zpravodajů na veřejnoprávních stanicích. Tato hypotéza se nám nepotvrdila. Přestože komentátoři a zpravodajové na soukromých stanicích nejsou tak striktně svázáni pravidly spisovného jazyka, počet odchylek v jejich projevu se nijak zásadně neliší.

8 Závěr

Výsledky vyhodnocení můžeme v závěru shrnout tak, že četnost nemotivovaných odchylek v komentátorských a zpravodajských pořadech závisí pouze na kvalitě vyjadřovacích schopností, profesionalitě a míře připravenosti komentátorů a zpravodajů, bez ohledu na typ pořadu nebo druh televizní či rozhlasové stanice. Musíme konstatovat, že profesionalita u jednotlivých komentátorů a zpravodajů je velice rozdílná.

Obecně můžeme říci, že nejvíce nemotivovaných odchylek se vyskytuje v komentářích sportovních přenosů. Hlavně ve chvíli, kdy je průběh závodu nebo zápasu dramatický, celkové tempo hry je rychlé, nepředvídatelné. Komentátoři jsou nuceni reagovat pohotově a nemají čas si rozmyslet, co vlastně chtějí říci. Nemotivované odchylky také mohou vzniknout při snaze komentátorů o kreativní či neobvyklé vyjádření.

Nemotivované odchylky jsou používány nevědomě a nezáměrně a i z tohoto důvodu je nemožné se v plné míře vyhnout jejich použití. Je ale nutné umět tyto odchylky rozpoznat, definovat a opravit, aby se jim každý komentátor a zpravodaj dokázal ve svém projevu co nejvíce vyvarovat.

Seznam použitých zdrojů

Seznam analyzovaných pořadů – televizní pořady:

Tv stanice Nova

Velká cena Bahrajnu - 22. 4. 2012 - Pavel Fabry, Pavel Turek

Formule 1 - VC Brazílie - 27. 11. 2012 - Pavel Turek, Tomáš Richter

(dostupné z: CD příloha)

Tv stanice Nova sport

Přátelské utkání - Nizozemsko – Severní Irsko - 2. 6. 2012 - Václav Pilný

Finále Stanley Cupu - Los Angeles Kings – New Jersey Devils - 3. 6. 2012 - Filip Šedivý, Jan Velart

Tour de Suisse - 17. 6. 2012

Moto3 - 3. 6. 2012

Tv stanice Čt1

Dopolední události - 24. 2. 2012 - Jan Smetana

(dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/> - k 18. 6. 2012 i na CD příloze)

Tv stanice Čt4

UEFA Liga mistrů - FC Barcelona – FC Manchester United – Pavel Čapek

(dostupné z: CD příloha)

Světový pohár v alpském lyžování - sjezd mužů, Rakousko - 14. 3. 2012 - Petr Vichnar, Jan Holický

(dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/> - k 18. 6. 2012)

MS v cyklokrosu 2012, Belgie- 29. 1. 2012 - Marek Svačina, Lukáš Klouček

(dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/> - k 18. 6. 2012)

Studio Buly - HC Vítkovice Steel – HC Verva Litvínov - 7. 12. 2011 - Michal Dusík,
David Pospíšil

(dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/> - k 18. 6. 2012)

Tour de ski 2012, Val di Fiemme - 8.1.2012 - Pavel Čapek, Martin Petrásek

(dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/> - k 18. 6. 2012)

Evropská liga - FC Schalke 04 – FC Viktoria Plzeň - 24.2.2012 - Jaromír Bosák

(dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/> - k 18 .6. 2012)

Seznam analyzovaných stanic – rozhlasové stanice:

Rozhlasová stanice Český rozhlas

<http://www.rozhlas.cz/iradio/zive/>

Rozhlasová stanice Rádio Frekvence 1

<http://www.frekvence1.cz/>

Seznam použité literatury

CHLOUPEK, Jan. *Stylistika češtiny*. Praha: SPN, 1990.

ČECHOVÁ, Marie. *Současná česká stylistika*. Praha: ISV, 2003.

ČECHOVÁ, Marie. *Čeština - řeč a jazyk*. Praha: ISV, 1996.

OSVALDOVÁ, Barbora. *Zpravodajství v médiích*. Praha: Karolinum, 2005.

MÜLLEROVÁ, Olga. *Mluvený text a jeho syntaktická výstavba*. Praha: Academia, 1994.

MINÁŘOVÁ, Eva. *Stylistika pro žurnalisty*. Praha: Grada, 2011.

PŘIBILSKÁ, Julie. *Západočeské veřejnoprávní a komerční rozhlasové stanice*.
Diplomová práce, ZČU.

KOL. *Encyklopedický slovník češtiny*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2002.

KOL. *Nový akademický slovník cizích slov*. Praha: Academia 2009.

BARTOŠEK, J.: *Tlak profese – specifický faktor ovlivňující jazyk žurnalistiky*. [Naše řeč, 2002, ročník 85, číslo 2](#).

(Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz>)

HRBÁČEK, J.: Syntaktická funkce tzv. samostatného větného členu ve spisovné češtině. Naše řeč, 1968, ročník 51, číslo 3.

(Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz>)

SVOBODOVÁ, I.: K stylovému využití jazykových prostředků v televizní sportovní reportáži. Naše řeč, 1992, ročník 75, číslo 2.

(Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz>)

Resumé

The purpose of the thesis is to analyse unmotivated deviations from the sentence structure in speech of television and radio commentators and reporters, especially sports commentators and reporters.

This thesis is divided in two parts. The first part deals with the teoretical notes, found in the biography. It describes journalistic style and style news, speaking speech of commentators and reporters and defines motivated and unmotivated deviations. The second part analyses and evaluetes representative examples of unmotivated deviations.

Přílohy

V písemném záznamu jsou dodrženy tyto zásady: Texty jsou přepsány standardním pravopisem. Není brán zřetel na fonetické jevy jako přízvuk, ráz a podobně. Je použito stejné označení jako u kapitoly s reprezentativními příklady nemotivovaných odchylek.

Nova - 27. 11. 2012 - Pavel Turek, Tomáš Richter

Formule 1 – Velká cena Brazílie

(dostupné na: CD příloha)

00:00-10:53

T: Všechno jednou končí a i letošní sezóna formule jedna se nachýlila ke svému konci. Ale nesmutněme, pojďme v pravdě úžasnou a také zajímavou sezónu formule jedna dva tisíce dvanáct oslavit. Očekáváme zajímavým závodem v jižní Americe, kterým je velká cena Brazílie, a jejím průběhem vás budou jako tradičně doprovázet Tomáš Richter a Pavel Turek.

P: Dobrý den.

T: Včera jsme měli možnost na obrazovce Nova sport sledovat kvalifikaci a dopadla trošku podle předpokladu. V první řadě na startu stojí oba dva vozy Red Bullu. Sebastian Vettel a Mark Webber. Vettel si dojel pro patnáctou pol position v řadě. Už jako kdyby nevěděl coby, po té co získal titul mistra světa. Jak on tak jeho tým Red Bullu tak sbírá do statistik jeden další úspěch za druhým. Mezi Vettelem a Webberem byl rozdíl sto jedna osmdesáti tisícin sekundy. Jenson Button ztrácel tři sta pět a šedesát tisícin a Lewis Hamilton, který bude stát na čtvrtém místě na startu, ztrácí téměř půl sekundy. To znamená, zdá se, že by ty rozdíly mohly být opticky relativně malé, jenomže, Pavle, je to asi zdání trošku klamavé, neboť přeci jen s ohledem na charakteristiku okruhu můžeme asi říct, že kvalifikace včera byla víceméně dominantní záležitostí Red Bullu.

P: Přesně tak. Pokud se podíváme na výsledkovou listinu, pak se rozestupy mezi jezdci zdají malé, ale opravdu nesmíme zapomenout na to, že vlastně místní trať v centru Lagusu je tou nejkratší z celého kalendáře. A proto je potřeba ty časové rozestupy vynásobit dvěma, minimálně dvěma. No a pokud tak učiníme, tak samozřejmě ty rozdíly nevypadají až tak, nebo ty výsledky, až tak vyrovnaně. Red Bull, tak jak, Tomáši, si říkal, získal ten svůj náskok a zvolil vlastně ten nejlepší kompromis. To znamená, že ten maximální přítlak pro technickou část okruhu zvolil, ale to způsobilo, že byli vlastně Vettel s Webberem téměř nejpomalejší ze všech na rovinkách. Ale pokud dobře odstartují, tak si myslím, že by to neměl být žádný problém, protože ta příležitost je předjet, nebo nikdo nebude mít příležitost je předjíždět.

T: Viděli jsme na dvanáctém místě na startu Rubense Barrichela. Jeden z Brazilců, který tady dnes pojede další domácí závod. Považte, je to číslo neuvěřitelné, tři sta dva a dvacátý závod v neuvěřitelně bohaté a dlouhé kariéře Rubense Barrichela. Je to devatenáctá sezóna a stále, ani v těchto chvílích, neví, zda bude ve formuli jedna pokračovat a nebo nikoli. Už jsme naznačili, že o titulech mezi týmy tak mezi jezdci může být rozhodnuto, jenomže stále se bojuje a bojuje se o velké peníze. Upřete svou pozornost někam zhruba do prostřed startovního pole, kde budou stát jezdci týmu Toro Rosso, jakási mladší sestřička Red Bullu, a také jezdci týmu Sauber. Toro Rosso, mám na mysli zejména Španěla Algersuaryho a Švýcara Sebastiana Buemiho na startu na třináctém a čtrnáctém místě, uvidíte za chvíli. Sauber z pohledu této statistiky nebo z pohledu výsledků kvalifikačních dopadl hůře, protože Kamui Kobayashi stojí na startu na šestnáctém místě a Mexičan Sergio Pérez, coby jeho týmový kolega, až tady jej uvidíme, až na místě sedmnáctém. Znamená to, že čtveřice jezdců je po kvalifikaci, a tím pádem po startu tohoto závodu, na nebodovaných pozicích. Pokud by závod dopadl takto, tak by Sauber zůstal na sedmém místě v celkovém pořadí mezi týmy a Toro Rosso by zůstalo osmé. Už jsme v několika předcházejících přenosech hovořili o tom, že rozdíl mezi těmito pozicemi je až několik milionů dolarů. Takže, myslím si, určitě máme i nadále na co upoutávat. A hlavně ve předu se bude bojovat. Kvalifikace McLarenům nevyšla podle představ a to nic nemění na tom, že se Hamilton s Buttonem pokusí nějak ta křídýlka, která Red Bull tak strašně moc dává, maličko přistříhnout. Fernando Alonso stojí na startu na pátém místě. Je to jeho deváté umístění na páté pozici. Znamená to, že Fernando Alonso pravidelně dokazuje, že jeho Ferrari, pokud z něj vymáčkne všechno, co v něm je, tak má pravidelně na to dojíždět za Red bully a

Mclareny. Jeho týmovému kolegovi se kvalifikace ne úplně povedla, protože jej dokázal překonat Nico Rosberg na Mercedesu, který stojí na startu před ním na šestém místě. Zaváděcí kolo bude krátké, protože i samotný okruh je krátký. Čeká nás jednadsmesát kol zajímavého a napínavého závodění. S předpovědí počasí je to všelijaké. Už ve čtvrtek a v pátek jsme slychali neustále, že by mělo v sobotu a v neděli pršet a kde nic tu nic. Kolem okruhu cestují a pendlují dešťové mraky, ale jako kdyby se stále s respektem okruhu Interlagos vyhýbaly. A možná nám to vydrží i po zbytek závodu. Michael Schumacher je na místě desátém. Ten se včera třetí části kvalifikace nezúčastnil, ačkoliv do ní postoupil, tuším, s rezervou pouhých čtrnácti tisícin sekundy, takže jen tak tak. Ale strategicky se rozhodl pro jednu nečasovanou jízdu na tvrdší sadě gum označenou bíle. Kdežto drtivá část závodníků odstartuje do závodu, už jsme zvyklí, na měkčí sadě gum, tentokrát označených žlutě. Podobně jako před čtrnácti dny v Abu Dhabi. Velmi kvalitně se daří jezdcům Force India. Tady máme jednoho z nich. Paul di Resta odstartuje jedenáctý, Adrijan Sutil z osmého, z velmi pěkného osmého místa. Toliko první desítka na startu Velké ceny Brazílie. Nepodařilo se a nezadařilo se ruskému závodníkovi Petrovovi, který odstartuje až patnáctý. Jeho týmový kolega, méně zkušený, odstartuje do tohoto závodu z devátého místa. O jezdcích Toro Rosso a Sauber už jsme hovořili. Ještě se nám na konec startovního roštu svorně do jednotlivých řad poskládali závodníci Lotusu, který se příští rok bude jmenovat Caterham. Na místech předposlední řady stojí Antonio Liutsi a Ricciardo, tedy Hispania Racing, no a v poslední řadě Virgine, je to trošku překvapení, protože jsme spíše zvyklí na to, že jezdci a nebo spíše vozy Hispánie, jsou těmi nejpomalejšími. Tentokrát to jsou Virginie Geroma de Ambrosia a Tima Glocka, který skončil úplně poslední se ztrátou více než pěti sekund na vítěze kvalifikace. Co víc byste potřebovali vědět na startu úvodního závodu. Myslím si, že už nic, protože všechny informace, zejména o tom v jakém pořadí do devatenácté Velké ceny formule jedna jezdci vystartují, máte. Pohodlně se usadte, držte si klobouky, protože pojedeme z kopce. Chvilku do kopce, to je pravda, ale támhle za tím horizontem, který jste viděli s pohledu jednoho z jezdců Red Bullu, půjdeme do první zatáčky, do senových esíček a tam se možná budou dít věci. Charlie Waiting coby startér připraven. A připraveni už jsou také De Ambrosio a Timo Glock, v poslední řadě medical car taktéž a to znamená, že nám nic nebrání ve startu Velké ceny Brazílie, posledního závodu letošní sezóny. Z prvních dvou míst startují monoposty Red Bullu a jezdci Mclarenu měli chuť jim pěkně znepríjemnit nájezd do první zatáčky. Jenomže oba dva jezdci Red Bullu průjezd esíčkami zvládají bravurně,

naopak je to Fernando Alonso, který tam dokázal rozdělit oba dva McLareny. Takže Fernando Alonso předvedl další z pěkných startů. Na prvním místě Sebastian Vettel na rovince vedoucí v zatáčce číslo čtyři. V zadu tam bojují mezi sebou Lewis Hamilton a Fernando Alonso. Jenson Button, který dokázal v kvalifikaci Hamiltona překonat, si drží třetí místo. Hamilton se snažil získat svou ztracenou pozici zpátky, ale zdá se, že se mu to zatím nedaří a možná zatím nějakou dobu nepodaří. Tady sledujeme souboje a boje ve druhé polovině startovního pole. Podívejte, jak si Sebastian Vettel najíždí pomalu, ale jistě potřebný náskok, který bude klíčový v prvních dvou kolech, aby se dokázal utrhnout soupeřům, kteří jedou za ním, a tím pádem je zbavit možnosti využít pohyblivého momentu přitlačného křídla, což jezdci ve předu málo kdy mají. Tady jsme v technické pasáži okruhu. Pomalejší zatáčky a jedna z těch slavnějších, kde se v roce dva tisíce osm děly věci. Ať už to byl Sebastian Vettel, který dokázal předjet Lewise Hamiltona, tím pádem musel ubrat, na chvíli ztratil titul mistra světa jen pro to, aby o pár chvil Lewis Hamilton překonal Tima Glocka a na chvíli ztracený titul mistra světa získal zpátky. Jsme v závěru prvního kola a tady bojuje Michael Schumacher s Paulem Di Restou. Michael Schumacher startoval do tohoto závodu před Di Restou, znamená to, že se Michael Schumacher musel za Di Restu propadnout a teď pouze získává ztracenou půdu pod nohama zpět. Michael Schumacher je až jedenáctý. Paul Di Resta desátý. Bruno Senna na místě devátém. Dvě sekundy náskoku se těší Vettel na prvním místě uprostřed druhého kola. Tady máme Marka Webera, místo druhé, za ním jede na McLarenu Jenson Button, místo třetí a za ním Fernando Alonso, místo čtvrté na Ferrari. Tak, Pavle, tys to trošku předpovídal, Sebastianu Vettelovi se povedl start, začíná ujíždět. Trošku se bojíme, že by z toho mohla být jednoznačná záležitost v jeho podání, ale souboj o další umístění na stupních vítězů, zdá se, bude dramatický.

37:56 - 41:33

T: Bruno Senna, stejně jako Vitalij Petrov, čeká, jak to s nimi bude v příští sezóně v týmu Lotus Renault GP, který bude přejmenován na tým Lotus, konečně. Bruno Senna nemá jistou smlouvu a hovoří se o tom, že by jej měl vystřídat Romain Grosjean, coby nadcházející návratilce do formule jedna. Hmm, problémy s převodovkou pokračují. Pouze zopakování toho, že je opravdu potřeba rychle přeskakat převodové stupně dva a tři. Jsem zvědav, jak to dlouho vydrží. Pokračující souboj mezi Maldonadem a Brunem Sennou. Bruno Senna, pilot ve předu, Maldonado za ním. Boj o patnácté místo. O šestnácté místo, upřesňuji. Nebojuje se o body, ale o čest. Zpátky

k tomu, co jsem chtěl říct. Proč je nově sedačka Vitalije Petrova ne úplně jistá. On totiž.... Možná řeknu, jak se to stalo. My jsme to neviděli, ale pár dní po Velké ceně Abu Dhabi před čtrnácti dny se internetu objevila slova velmi tvrdé kritiky od Vitalije Petrova na adresu týmu. Že nezvládá vývojové rychlosti, tím pádem padá ve výkonostním žebříčku dolů, dělá strategické chyby a už nemůžu mlčet, ačkoli v kontraktu mám, že nemůžu kritizovat svůj tým, tak to už nemůžu v sobě udržet a je to hrůza. Chvilku trvalo, než jsme vypátrali původ těch slov. Pak vylezlo vzápětí na povrch, že Vitalij Petrov řekl ta slova přesně bezprostředně co vylezl ze závodní sedačky. Maldonado se dostal před Bruna Sennu. To znamená v době, kdy je adrenalin ještě hodně vysoko, frustrace také, byl to rozhovor v ruštině, takže chvíli trvalo, než byla slova přeložena. Ano, to je kousek elementu předního spoileru, který uletěl z vozu Bruna Senny v jednom souboji s Michaelem Schumacherem, za který dostal Bruno Senna trest. Tady jeho šéf Tribulie, který samozřejmě nerad slyšel, jak jeho jezdec Vitalij Petrov kritizuje tým. Nakonec si obě strany plácly rukou, ale, tady ještě Michael Schumacher předjíždí Jarna Trulliho, ale přesto to, Pavle, trošičku nepomohlo, řekl bych, diplomaticky vztahu mezi Renaultem a Vitalijem Petrovem, takže se začalo hovořit o tom, že Vitalij Petrov nemusí mít své místo u Renaultu na příští rok jisté, ačkoli má smlouvu.

P: Teďka v těch posledních letech platí ve formuli jedna, že žádný z jezdců se nesmí k ničemu vyjadřovat. Drží se velmi striktních pravidel, a to dokonce i u Red Bullu, kde to samozřejmě dřív bývalo takové více uvolněnější, ale to je spojeno s tím úspěchem, který zákonitě přichází. No ale jezdcí jsou kolikrát využíváni spíš jako takové marionety, kterým se vkládá slovo do úst, to co týmy potřebují. V případě Vitalije Petrova by to mohlo znamenat znevýhodnění jeho týmu.

Čt4 - 28. 5. 2011 - Pavel Čapek

UEFA Liga mistrů - FC Barcelona – FC Manchester United

(dostupné na: CD příloha)

13:00-14:22

Dobrá večer, vítajte v hlavním městě a srdci celého fotbalu, jak nazval kdysi londýnské Wembley nekorunovaný král téhle hry Brazilec Pelé, a přijměte pozvání na šestapadesáté finále mezi klubovou elitou, které se už devatenáct let hraje v novodobé formě pod názvem Liga mistrů. Předtím to byl Pohár mistrů evropských zemí. Před chvílí členové královské gardy donesli osobně a teď střeží pohár, o který si to rozdají dva největší suveréni tento rok na evropské scéně. Na tom se asi všichni shodneme. Manchester United podle zápisu domácí tým v bílých dresech, hosté z Barcelony v tradiční kombinaci červené granátové a královské modré barvy. Stadion pochopitelně nabitý až po střechu. Není tu tak elektrizující atmosféra, protože jako obvykle je tu tak možná třetina zástupců sponzorů, ale pochopitelně to se budou snažit prolomit fanoušci Barcelony i Manchesteru United. Mimochodem, ti barcelonští už tady řádili v dobrém minimálně už devadesát minut před výkopem.

23:18 – 25:00

Je vidět, že fotbalisté Manchesteru velmi na těsno a rychle přistupují k hráčům Barcelony a těm to zatím dělá nečekané problémy. Tam se zapomněl Villa po souboji s Evrou. Park. Rooney. Offside a v něm znovu nachytaný Chicharito, který z velmi nadějně pozice netrefil bránu. Ale pálit nemusel. A takhle se to všechno narodilo. Ano, evidentní offside. Michael Carick byl zvyklý víc tvořit hru v předešlých sezónách. Teď musí oběhávat prostor za nového tvůrce Ryana Giggse. Tak mezi dvojicí velikanů a Vidičem byl utopený David Villa. A tady se rve Wayne Rooney. Victor Valdés měl správný cit na vyběhnutí. I když to bylo o centimetry. Tak, borci obou stran se hlásí, že jsou to oni, kteří by měli vhazovat. Maďarští arbitři to rozhodli ve prospěch Manchesteru United. Bude to souboj dvou desítek – Lionela Messiho a Waynea Rooneyho.

46:09 - 49:16

Xavi může být spokojený, byl to on, který vymyslel tu veledůležitou gólovou přihrávku. Teď zase řadí společně s Messim. Do nohy Danny Alvesovi. Tomu ten centr absolutně

nesedl. Všichni spoluhráči Barcelony říkají o Xavim, že je to neužitečnější hráč týmu jak na klubové, tak reprezentační úrovni. A také muž, který nejvýrazněji pomáhal změnit styl španělského fotbalu v poslední dekádě. A tohle to je jeho rukopis podtržený razítkem z dílny Pedra Rodrigueze. Giggs má neuvěřitelný přehled ve hře. Nespěchá. Neukvapuje se. Po půl hodině hry, jak vidíte, Barcelona jedna nula zásluhou Pedra Rodrigueze. Ale výrazný podíl na tom gólu má Xavi Hernández. Na tom se určitě shodneme. Po poměrně dlouhém časovém úseku přichází standardní situace ve prospěch Manchesteru United na polovině Barcelony. Za míčem Wayne Rooney. V Lize mistrů má na svém kontě v uvozovkách pouze tři góly. Ale spoluhráči dávali najevo celý tento týden, že na něj stále spoléhají jako na autora těch zlomových gólů v důležitých utkáních. Tam si právě hravě poradil ve vzduchu nejvyšší barcelonský borec Gerard Pique měřící sto dva a devadesát centimetrů. Teď pro změnu ukazuje, jak je šikovný ve hře nohama. Není to klasický stoper, má rád hlavně míč, a tak ho Karles Puyol musí často krotit. Hlavně v klídku. Teď nakládají s balónem Messi, Iniesta, Abidal a také Pique. Xavi zkouší maličkou exhibici. To byl evidentní foul, který maďarský sudí nemohl přehlédnout. Patnáct sezón po sobě dokázal Ryan Giggs dát alespoň jeden gól v Lize mistrů. To je úctyhodné. Něco podobného dokázal pouze Raul Gonzáles. Mascherano si nedělá žádné problémy. Zase souboj čtrnáctek. Okamžitě odevzdal balón.

53:45 – 55:50

Pedro Rodriguez vyhodnotil situaci a posunul míč na polovinu Manchesteru. Ale to už zase neplatí. Pique má v oblíbě podobné výlety. Iniesta. Výborná kolmice, kterou skvěle zpracoval David Villa, ale Vidamiovicz nic dalšího v pokračování nepovolil. Abidal si vybírá ke spolupráci Iniestu. Danny Alves. Má neuvěřitelný fyzický fond, vydrží lítat nahoru a dolů celých devadesát minut. Dnes mu to ale hluboko zatažený blok Manchesteru nepovoluje. Iniesta. Neuvěřitelně přesné krátké přihrávky, při kterých si soupeř připadá jak posazený na kolotoč. Je to neuvěřitelně náročné. Barcelona vyznává teorii, že soupeř, který nemá balón, nám nemůže dát góla. Mascherano. Iniesta. Hmm. Přesně doprostřed brány se trefil. Výborně technicky to provedl Ryan Giggs. Podívejte se, jak se jim tam zdatně vložil do té spolupráce Rooney, ale to už je minulost. A kdopak vyjde jako vítěz téhle té kombinační přestřelky.

Frekvence 1 - 19.6.2012

(Dostupné na: CD příloha)

Tomáš Rosický si léčí zraněnou achilovku. Národ'ák na něj čeká. Zítra se z Vratislavi přesune tým do Varšavy, kdy hrajeme ve čtvrtek s Portugalskem.

Dopolední události - 24.2.2012 - Jan Smetana

(Dostupné na: CD příloha)

Tak a v dopoledních událostech ještě sport a počasí. Hezký den. Fotbalisté Viktorie Plzeň se srdnatě vzdorovali v odvetě druhého kola Evropské ligy na hřišti Schalke. Pouť českého mistra v evropských pohárech se ale zastavila právě v tomto zápase. Klaas-Jan Huntelaar dal hattrick a Plzeň podlehla bundesligovému týmu 1:3. Už po sedmi minutách ránu Drachslera vyrazil Marek Čech pouze k Huntelaarovi, který otevřel skóre. Viktorka zvládla senzačně vyrovnat, a to hrála i bez Bakoše, který dostal červenou kartu za faul loktem. Na 1:1 srovnal František Rajtoral. Následovalo prodloužení, ve kterém góly dávali už jen domácí. Konkrétně Klaas-Jan Huntelaar. Ten dokonal hattrick a konec Plzně. Český tým odjel s prohrou. Dál jde po výhře 3:1 Schalke.